

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Nytårstanker

Nytår har vi nu igen,
atter svandt et år så hen.
Lad os se et øjeblik
på den tid der gik.

Meget er i verden sket,
som i TV vi har set.
Krige, sult og andet ondt
hærger jorden rundt.

Her tillands gik ganske vist
meget skævt og det er trist,
vi dog ikke klage bør,
hvad trods alt vi gør.

Diskutere gør vi blot
over alt om stort og småt
og vi bruger megen tid
kun til kiv og strid.

Alle trækker hver til sit,
derfor når vi ikke vidt.
Trækker vi den samme vej,
går det som en leg.

Gid vi i det nye år
fat på melodien får,
så vi atter trives kan
i vort lille land.

Godt nytår.
Olav Holst

Kammeraternes Hjælpefond

Stiftet 1945

Henvendelse om hjælp i henhold til fondens fundats rettes til medlem af bestyrelsen, politi-assistent, S. Julsgaard Larsen, Boeslundevej 1, 2700 København, Brønshøj, tlf. (01) 71 72 72.

Henvendelse ang. feriehuset på Kegnæs rettes til skoleinspektør Johs. Fosmark, Chr. Winthers Vej 1, 8600 Silkeborg.

Medlemmer: Iflg. fundatsens paragraf 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre. Danske sydslesvigere, der ikke har dansk indfødsret, men i øvrigt opfylder betingelserne, kan også optages, ligesom personer med norsk indfødsret, der har været bosiddende i Danmark og har øvet aktiv indsats i frihedskampen, også kan optages som medlemmer.

Formål: Iflg. fundatsens paragraf 14 skal de midler, fonden har stillet til rådighed til uddeling, fortrinsvis komme deporterede, sekundært alle de, der som følge af deltagelse i frihedskampen har været arresteret og interneret, til gode tilligemed disse sidstes efterladte. Kammeratskabshjælpen ydes til: 1) Kammerater, hvis helbred på grund af frihedskampen har lidt sådan skade, at de ikke økonomisk er i stand til at give deres børn den uddannelse, som de ellers ville have fået. 2) Børn efter faldne kammerater. - Beløbet skal fortrinsvis anvendes til at give børnene en uddannelse som den, deres far ville have givet dem, hvis han var blevet i live. 3) Tilskud til særlige formål udover de ovenfor under 2) nævnte til kammeraternes enker og børn. 4) Tilskud navnlig som hjælp til studieophold, rekreationsophold her i landet eller i de andre nordiske lande - og andre lignende øjemed.

Forretningsudvalget:

Formand: General Fl. B. Larsen, Kongstedgården, 4293 Dianalund.
Tlf. (03) 56 02 07.

Kasserer: Bankprokurist Olav Holst, Bengtstvej 6, 2900 Hellerup.
Tlf. HE 77 80.

Sekretær: Skoleinspektør Johs. Fosmark, Chr. Winthers Vej 1, 8600 Silkeborg.
Tlf. (06) 81 07 09.

Politiasistent S. Julsgaard Larsen, Boeslundevej 1, 2700 København, Brønshøj.
Tlf. (01) 71 72 72.

Den øvrige bestyrelse består af:

Skræddermester Povl Brandt
Glerupvej 19, 2610 Rødovre
Tlf. (02) 91 13 72

Direktør, civilingeniør
Mogens Dyr, Gilbækhus
6430 Gildbo pr. Nordborg
Tlf. (04) 45 86 22

Overlærer Preben Feddersen
Caroline Amalievej 11
5874 Lundeberg, Hesselager
Tlf. (09) 25 14 77

Overpostbud E. Holger Grome
Tårnby Torv 24, 2770 Kestrup
Tlf. (01) 50 33 86

Sparekassedirektør Einer Hauberg
6473 Tandslæt
Tlf. (04) 44 77 20

Rektor Paul Holt
Præstevangsvej 35, 8210 Århus V
Tlf. (06) 15 48 05

Direktør G. Jespersen
Herning Klædefabrik, 7400 Herning
Tlf. (07) 12 11 84

Oberst K. Kjeldsen, Rollosvej 3
5200 Odense V
Tlf. (09) 16 86 03

Tandteknikermester Leo Kærø
Banegårdspladsen, 8000 Århus C
Tlf. (06) 27 04 28

Arkitekt Ove Chr. Lembcke
Brødregade 19, 8900 Randers
Tlf. (06) 42 51 30

Kontorchef O. Olesen, Leonorasvej 8
9000 Hasseri, Ålborg
Tlf. (08) 18 04 51

Provst Poul Riis
Herrestræde 1, 4200 Slagelse
Tlf. (03) 52 05 33

Solveig Skjøtt
Ibstrupvej 25, 2820 Gentofte
Tlf. (01) 65 71 87

Fhv. justitsminister Knud Thestrup
Rosenvængets allé, 10.3, 2100 Kbh. O
Tlf. Øbro 41 72

Bladet

PIGTRÅD

Organ for og udgivet af kammeraternes Hjælpefond. Udkommer med 6 numre årligt.

ABONNEMENT

Bengtstvej 6, 2900 Hellerup.
HE 77 80
Giro 1000-780

Eventuelle fejl i besørgelsen af bladet rettes lettest og hurtigst ved henvendelse til udleveringspostkontoret.

ANNONCER

Chr. Winthers Vej 1,
8600 Silkeborg
(06) 81 07 09.

Ved indbetaling af gaver benyttes girokonto nr. 6 45 30 58.

REDAKTION

Ansvarshavende redaktør:
Skoleinspektør Johs. Fosmark,
Chr. Winthers Vej 1,
8600 Silkeborg.
(06) 81 07 09.

TRYK

Fjerritslev Avis Offset.

INDHOLD

Borgmesteren byder velkommen . . .	3
Forstanderen i Hadsund	
fortæller om målsætning	3
Arkitekten fortæller	4
Turisten har meget at se	6
Et center i våbenleverancerne . . .	8
Indvielsesfesten	9
Prinsesse Margaretha	10
Runde dage	10
Kaj V. Dahl	12
Rudi Goguel	13
Et liv i pressens tjeneste	14
Fra Norge	15
Foreningerne	17
Frihedsmuseet	19
Bøger	21-23
Adresseliste	24

Næste nummer udsendes 15. april. Meddelelser og artikler bedes tilsendt redaktionen senest 15. marts.

Velkommen til Hadsund

Det er borgmester Tage Jespersen, Hadsund, der gennem danske kz-fangers blad Pigtraad retter disse ord til danske modstandsfolk, der trænger til at komme på plejehjem, og han fortsætter:

- Vi har siden grundstensnedlæggelsen den 29. august 1974 bygget flittigt og godt, og jeg synes selv - smukt - for at alle de kommende beboere kan have al mulig grund til at befinde sig godt.

Tanken med at bygge et plejehjem, hvor tidligere modstandsfolk skulle have en fortrinnsstilling i tildelingen af pladser, har arbejdet hos os siden 1969, og der var med det samme velvilje overfor tanken, så kommunen stillede gratis den smukkeste grund, der kunne findes, til rådighed.

Tingene lagde sig godt til rette, idet Hornbechs frugtplantager flyttede udenfor byen. Byen havde jo nu udviklet sig så meget, at frugtplantagen med dens bygninger var kommet til at ligge inde i selve byen.

På hele området, der spænder over 9 tønder land, skaber vi en naturpark. Vi

har fældet mange dejlige frugttræer, men en del har vi dog ladet blive stående.

Frugtplantagens oprindelige bygninger er efterhånden lavet om til et stort butikcenter, og smukt fremtræder nu Bernadottegården i hele dette område. Jo, det bliver meget smukt, og nybyggeriet fremhæver skønheden, så der bliver tale om en harmonisk helhed, hvor det oprindelige miljø er bevaret.

- Hvor stort et boligområde bliver der tale om?

- Det vil beløbe sig til godt 5000 kvadratmeter etageareal. Af de 48 boliger, disponerer kommunen ifølge vore aftaler over de 24 og Bernadottefonden over de andre 24. Hele administrationsforvaltningen styres af den selvejende institution Bernadottegården, og her er der 7 meflemmer, 4 fra fangeorganisationerne og tre fra Hadsund kommune.

- Og den nærmeste fremtid?

- De beskyttede boliger vil omfatte 32, og de vil være færdigbygget i løbet af 1977.

- Hvordan tænker man sig forbindelsen skabt mellem institutionen og den verden, der ligger udenfor?

- Byen har jo sine repræsentanter i ledelsen, og i dagcentret vil såvel de tidligere modstandsfolk som plejehjemmets øvrige beboere mødes med folk fra byen.

Fysioterapeut- og ergoterapeutarbejdet vil vel også sammen med kafeteriets og kioskens virksomhed fremme kommunikationen.

- Hvor dyrt bliver det?

- Det er rigtigt, at det bliver dyrt. Det vil dreje sig om 20 millioner kroner. Vi mangler at prioritere de sidste 6 millioner. Vi arbejder med et årligt driftsbudget på 6 millioner, og finansieringen ordnes på samme måde som ved andre plejehjem, idet vi naturligvis må følge socialministeriets bestemmelser.

Fk

Målsætning for omsorg og sygepleje

Af Barnadottegårdens forstander:
Benthe Petersen

At skabe miljø, der tager sigte på at erstatte et hjem med tryghed, trivsel og med bestemmelsesret for den enkelte beboer, så han/hun til stadighed føler sig som medlem af et samfund, enhver har indflydelse på.

Via følgende formål:

1. at bevare den enkelte beboers personlighed og selvstændighed.
2. at yde individuel sygepleje/behandling og omsorg og derved forebygge alderdommens gener i så vid udstrækning, som det er muligt.
3. at medvirke til beboernes skabende selvdudfoldelse og stimulere deres interesse for beskæftigelse.
4. at stimulere den enkelte beboers interesse for at klare egne fornødenheder i den udstrækning, det er muligt.
5. at acceptere ældre menneskers svigtende evne til at sætte sig ind i andres tankegang og meninger.
6. at medvirke til at støtte den enkelte beboers tro eller overbevisning.
7. at medvirke til at bevare ældre menneskers tiltagende ro ved tanken om døden.
8. at medvirke til at udbygge og styrke kontakten med pårørende.
9. at vurdere, når den enkelte beboer er så mærket af alderdom, at han/hun er så træt og uden interesse for livet omkring sig, at man derved hjælper til en fredfyldt død.
10. at styrke og trøste pårørende gennem sin holdning.
11. at hjælpe til at ældre mennesker bevarer deres selvrespekt.
12. at udvise den størst mulige menneskekærlighed, så den ældre føler sig tryk.
13. at sætte sig ind i baggrunden for den enkelte ældres livsstil og livsfilosofi.

14. at bibringe den enkelte beboer forståelse af sit eget værd.
15. at skabe hyggelige og hjemlige forhold.
16. at medvirke til at gøre senilt til en positiv, harmonisk og lykkelig tid.
17. at undlade at lade sin egen overbevisning eller tro indgå i en påvirkning af den enkelte beboer.

Målsætning for personalepolitikken

At skabe et stimulerende, inspirerende arbejdsmiljø med trivsel og velvære for det enkelte personalemedlem, så man derigennem bliver i stand til at yde optimal omsorg, sygepleje og velbefindende for den enkelte beboer.

Via følgende delmål:

1. at skabe tryghed i den enkeltes ansættelsesforhold.
2. at give rigelig information, vejledning, orientering og undervisning.
3. at udvise respekt og interesse for den enkeltes fagområde og beskæftigelse.
4. at medvirke til at formidle et godt samarbejde på tværs af alle faggrupper på plejehjemmet.

5. at stimulere og motivere den enkelte til at yde sit bedste og derved medvirke til, at enhver udnytter og udvikler sine evner og anlæg.
6. at udvise respekt og hensyn vedrørende den enkeltes tjenestetid, personlige forhold, samt ansættelsesforhold.
7. at lytte til den enkeltes mening, forslag og opfattelse.
8. at vise hensyn og medvirke til at skabe et renligt, åbent miljø, så den enkelte kan bevare sin personlighed og ikke føle sig under pres fra sine omgivelser.
9. at opfatte og bevare den enkeltes betroelser som fortrolige, så enhver føler sig tryk ved at fremsætte sine problemer.
10. at medvirke til, at den enkelte til staidighed føler sig som et vigtigt led i samarbejdsgruppen.
11. at enhver føler sig medansvarlig for, at personalepolitikken målsætning søges opnået.

Bernadottegården

Bernadottegården i Hadsund har fået skænket en malerisamling på 92. Der er mange dejlige ting imellem, bl.a. en Michael Ancher.

Som et væsentligt punkt i byggeprogrammet var ønsket om at placere opholdsstuen i nær kontakt med fællesområderne, hvorfor forrum er udeladt, og garderobe og køkkenfunktion derfor placeret i skab i opholdsstuen.

Der er skydevæg mellem soverum og opholdsstuen. Plejehjemmet er i 2 etager og opført som et firefløjet anlæg som omkranser en gårdhave.

Boligerne er placeret i 3 fløje orienteret mod øst, syd og vest, medens den nordlige fløj indeholder fællesrum som opholdsstue, baderum, vagtrum, skylle- rum o.l.

Færdelsarealet, som omslutter gårdhaven, er indrettet med mange opholdsgrupper, og væggen mod gårdhaven er helt af glas, og rummet har delt den tilsigtede virkning med samhörighed mellem ude og inde.

Dagcenter

Centret er i lighed med plejehjemmet indrettet i 2 etager, men forskudt i forhold til dette, således at centrrets øverste etage er i plan med plejehjemmets stueetage, hvilket betyder, at centrrets underetage ligger i plan med hjemmets kælderetage.

Centrets forskellige afdelinger grupper sig omkring et glasoverdækket centralrum i begge etager. D.v.s. at øverste etage (stueetagen) danner balkon imod atriummet. Denne etage rummer i øvrigt cafeteria og opholdsstue (delt med foldevæg), køkkenafdeling, kontorer, lægeværelse, kiosk m.m.

Underetagen rummer terapilokaler, personalerum m.m.

Centralrummet er tænkt udnyttet på forskellig vis, f.eks. som udvidelse af terapiafdelingen eventuelt billard o.l. spil. Endvidere kan rummet monteres som »teatersal«, idet der er indrettet fast miniscene for diverse underholdning.

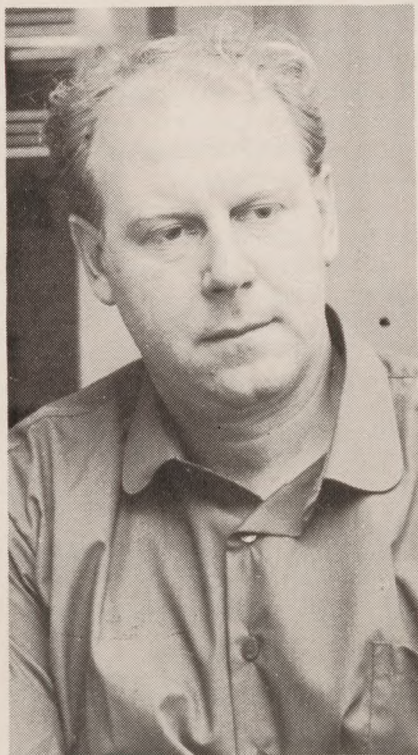
Beskyttede boliger

Boligerne er udformet som rækkehuse i grupper, bestående af max. 4 huse. De er alle ca. 60 kvm og indeholder opholdsstue, soveværelse, køkken og badeværelse samt cykle/redskabsrum.

Alle boliger har afskærmet opholds-terrace, som vender ud mod henholdsvis bebyggelsens fodgængerområde med tilhørende »torve« eller mod det fælles grønne område.

Stianlægget, der som nævnt er forbeholdt fodgængere, er dog forstærket og

Arkitekten fortæller:

Arkitekt H. E. Klithøj

Det samlede bygningsanlæg omfatter 38 plejeboliger, normeret til 48 beboere, dagcenter og 32 beskyttede boliger. Plejeboligerne og dagcentret er delvis taget i brug, medens opførelsen af de beskyttede boliger er påbegyndt og fundamentstøbning - trods vinterdage - i fuld gang.

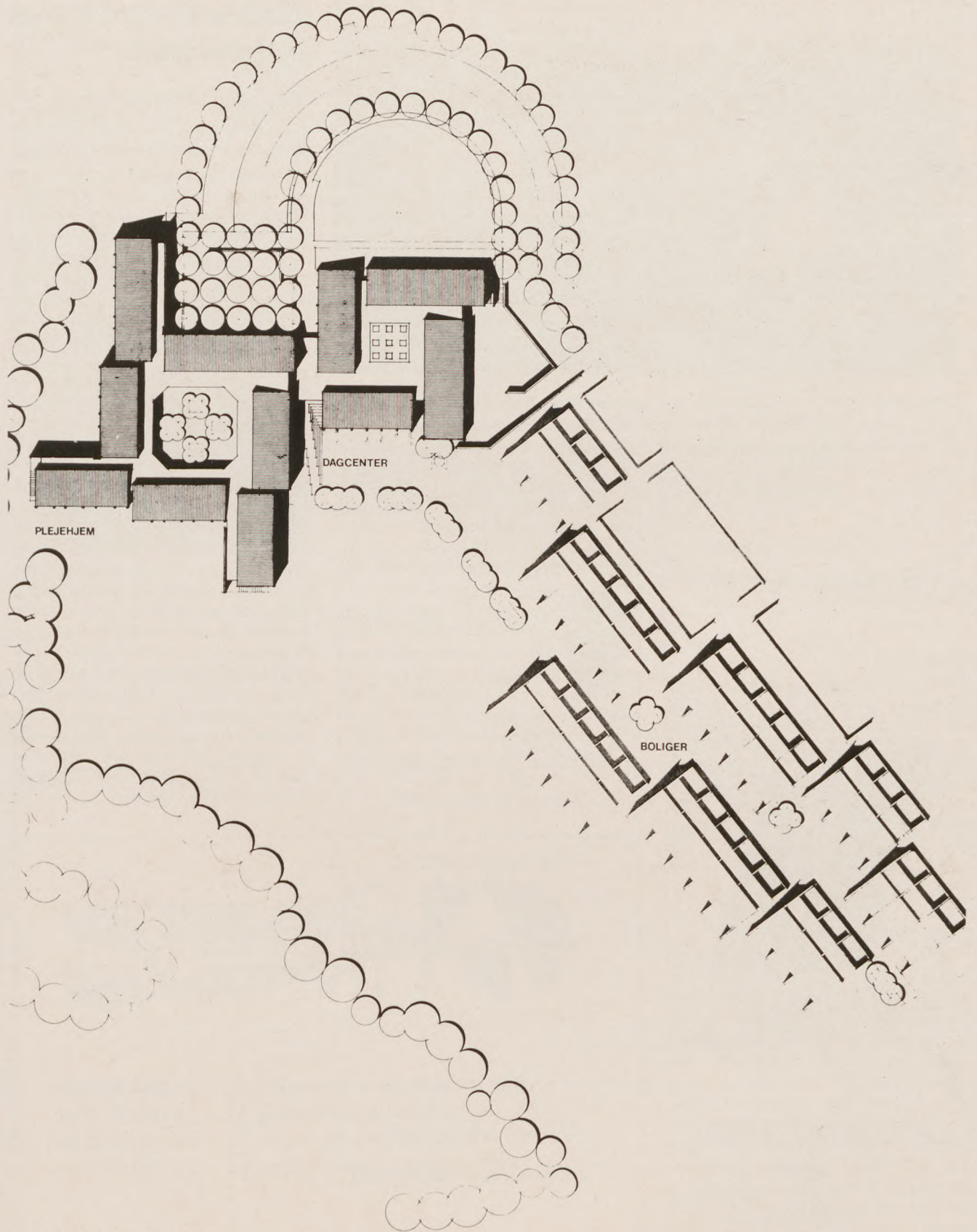
Placering

Bebyggelsen er beliggende i en tidligere frugtplantage i byens centrum i nærhed af rådhus, posthus og indkøbscenter m.m.

Adgangen er delt i kørende og gående trafik, således at fodgængere ledes fra stianlæg gennem bebyggelsen til centrrets forhal, og kørende ledes til parkeringsplads umiddelbart udfor samme forhal, som i øvrigt sammenkæder plejehjem og dagcenter.

Plejehjemmet

Plejeboligerne er alle ens indrettet som 2-rums boliger indeholdende opholdsstue på 20 kvm. og soverum på 9 kvm. Hver bolig har naturligvis selvstændigt toilet/baderum.

Arkitektens plantegning

Hadsund-egnen som turistområde

Turistforeningens formand, postmester O.H. Nedergaard Jensen, fortæller om byens og egnens særpræg.

Er Hadsund by og egnen omkring noget særligt seværdigt for turisten? Dertil må jeg absolut svare ja, fordi Østhimmerland, der strækker sig fra Mariager fjord i syd til Limfjorden i nord, har en ganske særlig natur, der adskiller sig fra det øvrige østjyske landskab ved sine store skovstrækninger omkring Hadsund og Skørping (Rold Skov) og fra det

Bernadottegården i Hadsund set fra nordøst. Bag den halvcirkelformede græsplæne ligger dagcentret og bagved dette plejeafdelingen, der består af fire længer omkring en gårdhave. I baggrunden den fredede Bedstemorsskoven hvortil der er adgang fra Bernadottegården. Langs vejen, der kommer ind fra venstre, opføres de beskyttede boliger.

udformet således, at det kan bære taxi, ambulancekørsel o.l.

Materialer

Det var et byherre-ønske, at bygningsanlægget skulle fremtræde hvidt. Der blev derfor valgt kalk-sandsten til facade og hvidmalede teglsten indvendig. Boligrummene er dog tapetserede.

Tagbeklædningen er brune teglsten. Næsten alle rum har tæppegulve - dog er der linoleumsgulv i soverum, terapilokaler m.v. De samme materialer er anvendt ved de beskyttede boliger.

Opgaven

Det har i alle retninger været en spændende opgave, som måske ikke har været meget forskellig fra andre plejehjemsopgaver, men den særlige baggrund for dette plejehjems tilblivelse har under hele projekteringsforløbet haft væsentlig indflydelse på valg af indretning og materialer. Valg, der samtidig har haft som forudsætning at gøre hjemmet så attraktivt som overhovedet muligt, og man må naturligvis håbe, at slutresultatet må have det tilsigtede mål, så det kan rumme både boliger og arbejdspladser, som opfylder alle krav til trivsel og velvære.

H. E. Klithøj

Lorentz Nielsen

BOGHANDLER — KONTORMONTERING

9560 Hadsund

GLASLEVERANCEN :

Glasalstrup^{as}
Thermo-float

8361 Hasselager • Alstrupallé 11 • Tlf. (06) 28 34 33

6700 Esbjerg • Darumvej 87 • Tlf. (05) 12 37 00

2600 Glostrup • Naverland 10 • Tlf. (02) 96 82 88

8900 Randers • Tørvebyggen 5 • Tlf. (06) 42 37 66

barske og forblæste landskab i Thy og Vendsyssel.

Lille Vildmosen med Toft skov og strækningen langs kysten fra Egense til Havndal er de store vidders og de flade strandenes land med et rigt dyreliv. Ved Øster-Hurup er badestranden fremragende børnevenlig, medens den øvrige kyststrækning ikke er særlig egnet som badestrand, men der er i området ca. 2500 fritidshuse i de mange plantager, og i sommertiden udfoldes virkelig stor aktivitet langs hele kysten. En sommerdag i og omkring Øster-Hurup er et broget skue. Fra Øster-Hurup havn og fra molen på Als Odde er mulighed for saltvandsfiskeri såvel fra kysten som fra lejet båd.

I landsbyerne Als, Helberskov, Ved-dum, Skelund og Visborg findes endnu uberørt landsbyidyl, hvor især de smukke kirker lyser op med hver sin særprægede stil.

Hadsund by er oprindelig en gammel ladeplads ved overgangen over Mariager Fjord. I 1904 afløstes bådfarten af en kombineret jernbane- og vejbro med svingparti.

Denne bro blev først i november 1976 afløst af en moderne 4-sporet vejbro med klapparti. Byen har et blomstrende forretningsliv med mange velassorterede forretninger, der grunder sig på det store opland.

Siden midt i 60-erne er der i byens nordlige område opbygget et moderne industri- og erhvervsområde, der giver beskæftigelse til mange af de mennesker, der er afvandet fra landbruget i perioden efter 2.

verdenskrig. Moderne boligkvarterer skyder op i såvel syd som nord og byen har forandret sig meget i den sidste halvsnedes år.

Hvad kan turisten da beskæftige sig med i Hadsund? Jo, han kan tage på indkøb i de mange små butikker eller han kan tage på cykle- eller biltur i den smukke omegn langs fjorden på begge sider eller til kysten ved Øster-Hurup og Als Odde. I Linddalen eller skovene omkring Thygeslund kan han få de skønneste spadsereture på alle tider af året, her er ikke larm fra fabrikker eller trafikken og luften er ren og frisk ved fjorden.

Også hjemstavns museerne i Als og Hadsund er et besøg værd.

De mange forandringer i byen i de seneste år har indimellem givet den en noget rodet udseende, men med færdiggørelsen af den nye bro er der håb om, at brolandingerne vil blive beplantet, og vi ser med stor forventning frem til færdiggørelsen af disse anlæg og til færdiggørelsen af »Bernadottegården«, som med sine smukke bygninger vil tage sig godt ud i den smukke omgivelse.

Turistforeningen ser med stor forventning frem til den dag, da parken omkring »Bernadottegården« kan åbnes for offentligheden.

Som borger og turist i Hadsund udtrykker vi ønsket om, at »Bernadottegården« må blive til gavn og glæde for fremtidige beboere, personale og gæster.

Hjertelig velkommen til Hadsund.

Med venlig hilsen
O. H. Nedergaard Jensen

Bernadottegården står klar

Velkommen til
Hadsund kommune

Skal De bygge?
- lad os
gøre det!

Reparationsarbejde

Fag - entreprise

Hoved-entreprise

Total-entreprise

Kontakt os for
nærmere information

JME

JME Byg a/s

Mirabellevej 12

8900 Randers

tlf. (06) 42 49 55

CENTER I HADSUND FOR VÅBENLEVERANCER

Af Niels A. Eigenbroth

Den aktive indsats i Hadsund var vel næppe så udbredt, at der kunne tales om en modstandsbevægelse. Derimod havde de nationale strømninger en styrke, som bidrog betydningsfuldt til frihedskampen. Alsang og algang var med til at samle de danske kræfter, og der registreredes en omfattende mødeaktivitet med stor tilslutning i Forsvarsbrødrene, Sønderjysk Forening, Danske Kvinders Beredskab, pigespejdere og F.D.F. o.s.v.

TOLDSTRUP FLYTTEDE SIT HOVEDKVARTER TIL HADSUND

Besættelsesmagten havde i Hadsund ikke andre aktiviteter end en beskeden marinekommando, som ikke betød nogen udfordring til en modstandskamp. Det var en af grundene til, at Toldstrup sidst på vinteren 1945 besluttede at flytte sit hovedkvarter til Hadsund.

Plantageejer H. Engberg og frue stillede Marienhøj til disposition for stabens arbejde, og dens medlemmer blev indkvarteret i præstegården hos pastor A. Thomsen, hos apoteker Gorm Knudsen og hos vognmand N. Hein, mens hotel-ejer Kjær Olsen på Hotel Hadsund tog ansvaret for den omfattende postekspedition.

Stationsleder Niels Pedersen fra Falck blev af afgørende betydning for sikkerhedsapparatet omkring hovedkvarterets arbejde.

HER UDVIKLEDES CENTRET FOR VÅBENMODTAGELSE

På intet tidspunkt under besættelsen havde et illegalt hovedkvarter bedre forhold at arbejde under end Toldstrups stab i Hadsund-tiden. Her udvikledes centret for en våbenmodtagelse, hvis omfang ingen havde haft fantasi til at forestille sig. I forårsperioden 1945 blev under Toldstrups kommando modtaget over 2000 containere fra luften mod 150

i samme periode året før.

Fordelingsarbejdet blev tilrettelagt på Marienhøj, og fra mobile stationer i Skelund, og i Als holdt radiotelegrafister forbindelse mellem aktiviteten på Marienhøj og Special Forces hovedkvarter i London.

Desværre blev Hadsund-tiden alt for kort. Stikkeri og anholdelser kompromitterede opholdsstederne, og i marts måned måtte staben flytte, først til Salling og senere til Aalborg.

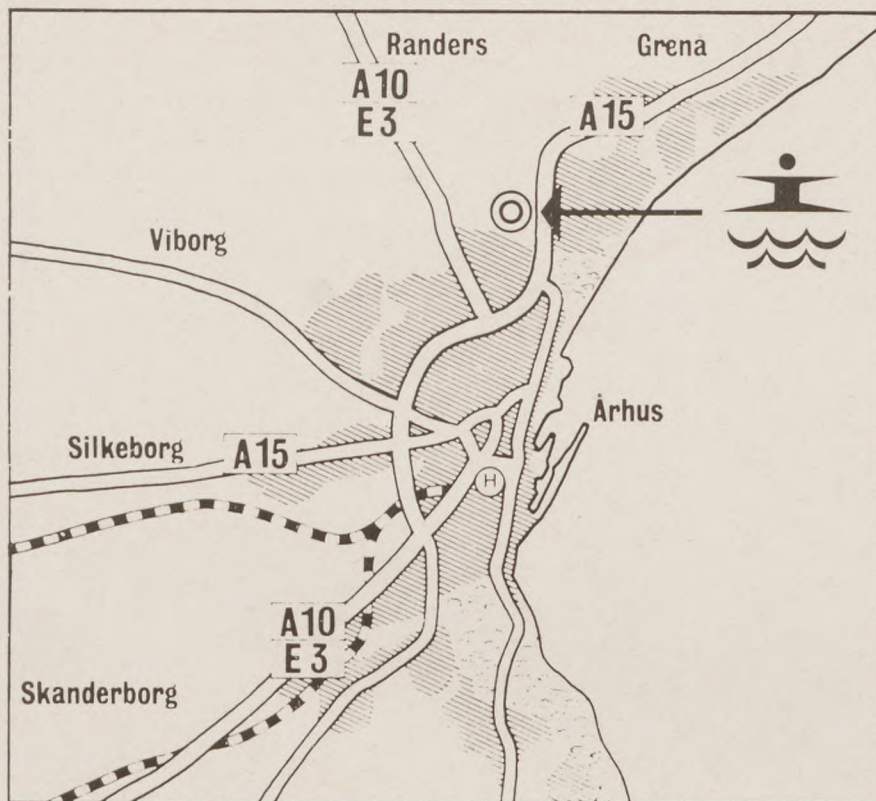
Det var med vemod, man sagde farvel til Marienhøj, og de, der var med, vil aldrig glemme det øjeblik, da fru Engberg sammen med sine fire døtre vinkede farvel fra hovedtrappen, mens de sang den franske frihedssang Marseillaisen.

Nogle af Hadsund-folkene måtte gå under jorden den 22. april, men Niels Pedersen blev på skansen og fik samlet de grupper, som var klar til indsats ved befrielsen, og som gjorde sig effektivt gældende ved aktionerne den 5. maj mod de landsforræderiske elementer og i det beredskab, der blev opbygget mod de desperate tyske styrker, som havde forskanset sig ved Bjerget mellem Als og Helberskov.

Det krævede en omfattende vagttjeneste. Staten satte penge af til lønning, men det var karakteristisk for modstandsånden i Hadsund, at ingen ville have honorar for deres nationale arbejde. Pengene blev samlet på en konto og anvendt til et mindeværelse på 4. Maj Kollegiet i Aalborg for en af de Hadsund-sønner, som havde sat livet til for sin indsats - Mich. Vestergaard-Jensen, som blev henrettet i Ryvangen den 23. juni 1944.

En afdeling af Royal Dragoons passerer broen ved Hadsund og bliver modtaget med begejstring af byens befolkning. Afdelingen var 10. maj rekvireret af distriktslederen, journalist Lippert (Holm), fordi en tysk afdeling i Helberskov nægtede at overgive sig. Den tyske kommandant havde efter kapitulationen ladet en dansk statsborger, Lods Velling, dræbe.

Ved hovedvej A15 står et tydeligt vejviserskilt med ordet: Idrætshøjskolen. Postadressen er iøvrigt Hvidkildevej, 8240 Risskov.

5. MAJ 1977

Indvielsesfest for Bernadottegården i Hadsund

Gestapofangerne i Århus og Randers indbyder gamle kammerater fra »den-gang« til festligt samvær.

Foreløbigt program:

Torsdag den 5. maj.

Kl. 14,00: Dronning Ingrid indvier Bernadottegården i Hadsund.

Efter ceremonien afgang til Idrætshøjskolen i Vejlbj ved Århus.

Kl. 18,00: Indkvartering.

Kl. 19,00: Middag. Derefter kammeratligt samvær.

Fredag den 6. maj. St. Bededag:

Indkvartering af nyankomne kan ske hele dagen. Kammeratligt samvær. Evt. udflugt. Svømmehallen er disponibel — husk badetøj.

Kl. 19,00: Festmiddag. Derefter dans.

Lørdag den 7. maj:

Efter morgenmaden oprud; de, der vil, kan blive boende på skolen til søndag.

Pris: ca. 125 kr. pr. deltager pr. døgn — festmiddag alene 55 kr.

Tilmelding ved indsendelse af 55 kr. pr. deltager til Th. Nielsen, Jens Baggesensvej 66, 8210 Århus V. Giro nr. 1 27 64 92.

*Vel mødt!
Bestyrelserne*

Kollegieråd dannet

Med Niels A. Eigenbroth som formand vil rådet bistå med at sikre 4. maj Kollegiernes bygningsmæssige standard fremover.

Frihedsfondens bestyrelse er indstillet på, at fondens virksomhed skal ophøre til 1980. Der er i styrelsen enighed om at anvende de sidste midler i fonden til sikring af 4. maj kollegierne, der for eftertiden vil stå som monument for Danmarks frihedskamp og som et minde om de mange faldne, hvis navne er knyttet til kollegiets værelser.

For at kunne overtage en arv efter Frihedsfondens har de ni 4. maj kollegier, der er placeret i Esbjerg, Horsens, København, Marstal, Odense, Tønder, Aabenraa, Aalborg og Århus, valgt et samarbejdsudvalg.

Kollegierådet er trådt i virksomhed fra nytår 1977 og vil allerede i år overtage administrationen af Frihedsfondens kollegiefond, der er beregnet for hjælp ved større reparationer eller udvidelser af 4. maj kollegierne. Kollegierådet bliver rådgivende organ og forum for udveksling af erfaringer i alle forhold, vedrørende de ni 4. maj kollegier og vil desuden kunne optræde som kollegiernes fælles repræsentant overfor offentlighed, myndigheder og andre instanser.

Til formand er valgt eforen for 4. maj kollegiet i Aalborg, redaktør N. A. Eigenbroth med kollegieforstander S. P. Nielsen, Esbjerg, som suppleant, til sekretær formanden for kollegiet på Frederiksberg, landsretssagfører Svend Truelsen med afdelingsbestyrer Ene-mark, Aabenraa, som stedfortræder, og kollegieformand, kredslæse Erik Lage, Odense, er kasserer med læge Syer-Hansen, Århus, som suppleant.

F-k

Eigild Groot

Vognmand

Gl. Skanderborgvej 24
8900 Randers
Telefon 06-42 48 36

Prinsesse Margaretha

Runde dage

Fondens protektor, Hendes kongelige Højhed Prinsesse Margaretha, afgik ved døden den 4. januar.

Prinsessens gemal, Prins Axel, var fondens protektor fra dens start i 1945 til sin død i sommeren 1964 og omfattede fondens arbejde med stor interesse og skabte os - ikke mindst i den første vanskelige tid - kontakter, hvor vi næppe ellers havde opnået dem.

Sammen med Prinsesse Margaretha gjorde Prinsen flere gange fonden den ære og glæde at deltage i dens kammeratskabsstævner, således bl.a. i det store stævne i 10-året for befrielsen, og allerede dengang blev det klart, at Prinsessen

delte sin gemals interesse for fonden og dens arbejde.

Det var derfor helt naturligt, at fonden ved Prins Axels død bad hende efterfølge Prinsen som fondens protektor, og vi havde den glæde at få et bekræftende svar. Fondens havde således fortsat en protektor, som vi trygt kunne henvende os til, og som i givet fald var rede til at hjælpe fonden, for det var almindelig kendt, at det var mod Prinsessens natur at sige ja til noget uden samtidig at gå helt ind for sagen.

Æret være Prinsesse Margarethas minde.

F. B. Larsen

Dachau-klubben

Marts

Otto Hansen, Geelskovparken 2, 1. sal, 2830 Virum. Dachau 141.602. 65 år 31/3.

April

Antonius Hansen, Østergade 28, 3400 Hillerød. Dachau 141.599. 60 år 15/4.

John A. B. Steffensen, Godthåbsvej 35, 2000 København F. Dachau 142.653. 65 år 25/4.

Nikolaj Jensen, Hansensvej 17, 3400 Hillerød. Dachau 141.630. 75 år 6/4.

Maj

Olaf Kjelstrup, Peter Bangsvej 139, 2000 København F. Dachau 142.606. 70 år 10/5.

Detlef A. E. Andersen, Køgevej 725, 2660 Brøndby Strand. Dachau 142.555. 60 år 21/5.

Juni

Sv. E. Müller Andersen, Frederikssundsvej 400, 2700 Brønshøj. Dachau 141.555. 50 år 12/6.

Agner V. Vennike, Præstelængen 19, 4. sal, 2400 København NV. Dachau 141.785. 70 år 30/6. Foreningens kasserer.

Gestapofangerne

Georg Sodemann, Svaneapoteket, 2800 Lyngby. 70 år 16/2.

Preben Juul Hansen, Livjærggade 37 1.th., 2100 København Ø. 50 år 21/2.

Erling Foss, Egehøjvej 15, 2920 Charlottentlund. 80 år 25/2.

Kristian Albertsen, Johannes Jensens Allé 45 2.tv., 2500 Valby. 60 år 27/2.

Arild Mikkelsen, Holmbladsgade 99, 2., 2300 København S. 80 år 28/2.

Mary Poulsen, Plejehjemmet »Solgården«, M. P. Jensensvej 8, 3550 Slangerup. 85 år 9/3.

Erik von der Lieth, Parmagade 50, 2300 København S. 65 år 23/3.

Ove Rode Pedersen, Tornskadestien 1. st., 2400 København NV. 70 år 3/4.

Else Heeris, Sdr. Boulevard 20, 3. 1720 København v. 65 år 16/4.

Leon Munk, Lyngby, Triumfvej 41, 2800 Lyngby. 60 år 12/5.

Agner Volmer Vennike, Præstelængen 19, 4.tv., 2400 København NV. 70 år 30/6.

Landsforeningen: Johannes Rasmussen, Ømkulevej 9, 7100 Vejle. 60 år 18/2.

Neuengamme

Februar

Preben Juul Hansen, Livjærggade 37, 2100 Kbh. Ø. Neuengamme 67.975. 50 år 21/2.

Marts

Søren Møller Thorsen, Irisvej 2, 8400 Ebeltoft. Neuengamme 52.217. 60 år 3/3.

Richard S. A. Hansen, Veljesøparken 2B, 10., 2660 Brøndby Strand. Neuengamme 60.803. 60 år 13/3.

E. von der Lieth, Parmagade 50, 2300 Kbn. S. Neuengamme 68.394. 65 år 23/3.

April

Julius Frank, Flensborgvej 36, 6340 Kruså. Neuengamme 54.421. 65 år 7/4.

Maj

R. J. Molested, Hovedvejen 123, 2600 Glostrup. Neuengamme. 80 år 7/5.

J. F. Busk-Rasmussen, Langelinie 176, 5000 Odense. Neuengamme 68.315. 65 år 28/5.

K. B. Thor Straten, Ringparken 6B, 7800 Skive. Neuengamme 51.276. 60 år 29/5.

Kjeld Kjeldsen, Rådhusstorvet 4, 8900 Rnders. Neuengamme 68.025. 60 år 29/5.

H. B. Richard, Gl. Køgevej 110, 2500 Valby. Neuengamme 52.566. 60 år 30/5.

C. C. Jensen, Gardesalle 2, 2900 Hellestrup. Neuengamme 52.215. 60 år 6/6.

Sachsenhausen

Februar

Peter Jensen, Sommerstedgade 25, II, 1718 Kbh. V. 75.130 85 år 20/2.

Marts

Knud Stig Nielsen, Islands Brygge 11, V, 2300 København S. 75159. 60 år 24/3.

Svend Rasmussen, Poppelvænget 8, 2800 Lyngby. 60 år 25/3.

April

Anna Henriksen, Bøgedals Allé 44, 5250 Fruens Bøge. Ravensbrück 25692. 70 år 26/4.

OBS. Medlem af Sachsenhausenforeningen.

Maj

Egon Hansen, Middelfartvej 259, 5000 Odense. 74324. 60 år 6/5.

Arne Jørgensen, Grøndalsvej 19, 5000 Odense. 60 år 12/5.

Stutthofforeningen

Jens Chr. Bergstrøm, Christiansmindevej 12,4, 2100 København Ø., 80 år 26/2.

Ludvig Hansen, Mikkel Vibesgade 2, st.tv, 1417 Kbhvn. K., 70 år 7/3.

Oscar Grønnebæk, Stejlbjerg Alle 5, 6000 Kolding, 75 år 9/3.

Harald E. S. Nielsen, Birkegade 17,1, 2200 Kbhvn. N, 70 år 21/4.

Orla Andersen, ubekendt adresse, 75 år 12/5.

Fr. Tove Christy, Mellemvang 14, 3460 Birkerød, 60 år 31/5.

Bernhard Leutenberger, Scandigade 80,3, 2450 Kbhvn. SV, 65 år 1/6.

Laurits Jauert, Ekkodalen 8A, 8210 Århus V, 80 år 28/6.

Tidsskriftet

FREMTIDEN

kommer 4

gange om året og er

Danmarks største tidsskrift for aktuel udenrigspolitik.

Årsabonnement: kr. 65,00.

Samtlige selskabets skrifter kan bestilles gennem Deres boghandler eller direkte hos

Det udenrigspolitiske

Selskabs sekretariat,

Vandkunsten 8

1467 København K.

Telefon 14 88 86.

**Det er kun i
Provinsbanken
De kan få en..**

PROVINSBANKEN
-til at tale med

Konsul, advokat Kaj V. Dahl

Kaj V. Dahl ønskede at gå af som formand for fonden efter godt 25 års virke. Her lykønsker han sin efterfølger, general F.B. Larsen. Det skete på Kegnæs den 28. sept. 1974.

Formanden for Kammeraternes Hjælpefond gennem godt 25 år, konsul, advokat Kaj V. Dahl, Horsens, er afgang ved døden den 8. januar efter længere tids sygeleje. Han blev 82 år.

Han blev født i Børgholm i Vendsyssel den 7. oktober 1894 som søn af sognepræsten, der havde alle Grundtvigs fornavne. Den nære tilknytning til det grundtvigske prægede også Kaj V. Dahl gennem hele livet.

Han kom tidligt på Sorø Akademi, hvorfra han blev klassisk-sproglig student i 1912. Efter en tid som assistent ved Københavns Magistrat blev han cand. jur. i 1929. Der fulgte nogen tid som sagførerfuldmægtig, indtil han i 1931 nedsatte sig som sagfører i Horsens. Hans sagførervirksomhed var meget omfattende og videreførtes, indtil han få år siden.

I februar 1944 blev Kaj V. Dahl arresteret af Gestapo og kom til at sidde i enecelle i fængslet i Århus i 16 dage, hvorefter han sendtes til Horserød og derfra til Neuengamme/Spaldingstrasse. Opholdet tog stærkt på ham, så han gik ned i vægt fra 146 til 84 pund, og det er noget af et mirakel, at han overlevede, da han som ung havde oplevet en rib-

bensoperation på Vejlefjord Sanatorium.

Befrielsen kom ved Bernadotte-aktionen, og en ny tid begyndte med mange bevægede begivenheder.

I det travle virke har Kaj V. Dahl høstet megen anerkendelse. Det kan således nævnes, at han fik Slesvigligaens fortjenstmedalje i 1945, blev fransk komsul i 1946, Ridder af Dannebrog i 1956, og senere ridder af 1. grad, 1961 blev han Ridder af den franske sorte Stjerneorden og fik desuden Ridderkorset af den franske Æreslegion. Inden for Frimurerne havde han en nøj charge.

Kaj V. Dahl blev bisat fra Klosterkirken i Horsens fredag den 14. januar. De mange pladser fra fuldt besat, og der var et stort antal signerede kranse, bl.a. fra Kammeraternes Hjælpefond, Buchenwald-Klubben, Neuengammeforeningen. Gestapofangerne, Frihedsfonden, Hannover-Stöcken-gruppen og fra 4. Maj Kollegiet i Horsens. Desuden et kolossalt antal buketter.

I den smukke, ærværdige kirke, hvor Dahls bror, Aage Dahl, havde virket som sognepræst i mange år, talte den nuværende sognepræst Hans Christensen, kort, men meget smukt over Dahl.

Unge slægtninge, to frimurere, fru Mary Dahl og general F. B. Larsen bar kisten ud til rustvognen, der kørte til kirkegården, hvor jordpåkastelsen blev foretaget af sognepræsten.

I et efterfølgende samvær på Bygholm Parkhotel mindedes Kaj V. Dahl på smukkeste måde bl.a. af fru Mary Dahl, general F. B. Larsen og af entreprenør Hans Nielsen, Horsens.

F-k.

P.F. CLEMANN
SKIBSMÆGLERFORRETNING
AABENRAA
telegr. Cleemann«
tlf. (04) 62 21 82 - telex 52111

C.J. Borella
Aut. el-installator
Aigade 32
4760 Vordingborg
Telefon 03-77 04 74

**Kammeraternes
Hjælpefond**

*er raske kammeraters hilsen
til de syge*

RUDI GOGUEL

*Skaberen af melodien
»Die Moorsoldaten«*

Det er med dyb sorg, at Landsforeningen af KZ-fanger fra Neuengamme må meddele, at vor tyske kammerat Rudi Goguel pludselig er afgået ved døden i Berlin den 6. oktober i en alder af 68 år.

Rudi Goguel var et fremtrædende medlem af den internationale Neuengamme sammenslutning (AIN) og formand for AINs historiske kommission. Goguel var ligeledes medlem af centralledelsen af Komitees der Antifascistischen Widerstandskämpfer der DDR.

Rudi Goguel blev født i Strassbourg den 21. april 1908. Goguel arbejdede aktivt indenfor fagbevægelsen og tilsluttede sig Tysklands Kommunistiske Parti og kæmpede imod nazismen. Han arresteredes af nazisterne i april 1933 og indsat i koncentrationslejren Börgermoor i Emsland, hvor han var til oktober 1933.

I denne, en af Hitlers første koncentrationslejre, komponerede Rudi Goguel musikken til »Die Moorsoldaten«, denne antifascistiske sang, der blev kendt over hele verden, sunget i alle lejre. Han blev løsladt fra Börgermoor i oktober 1933. Men blev atter fængslet i september 1934 og idømt 10 års tughus for »forberedelse til højforræderi«.

Han vandrede derefter den tunge vej gennem en række af de værste tyske tughuse. Efter udståelsen af sin straf i slutningen af september 1944 blev han ikke løsladt, men indsat i koncentrationslejren Sachsenhausen ved Berlin, hvorfra han i oktober 1944 overførtes til Neuengamme. Ved lejrens evakuering i april 1945 var Goguel blandt de fanger,

der blev anbragt på troppetransportskibet »Cap Arkona« i Neustädterbugten.

1968 var Goguel løst fra sit universitetsarbejde og havde helt helliget sig sin skribentvirksomhed, bl.a. om Neuengamme-lejrens historie.

Rudi Goguel besøgte Danmark i april 1968, som Neuengamme-foreningens gæst. Han vandt her mange venner.

Rudi Goguels urne blev gravsat ved en højtidelighed i Berlin den 29. oktober på æreskirkegården i Friederichsfelde. Ved højtideligheden talte Gerhard Leo, medlem af centralledelsen for den antifascistiske komitee. Blandt det meget store følge sås repræsentanter for den internationale fangebevægelse, Amicale Internationale de Neuengamme var repræsenteret ved præsidenten madame Aubry, Paris, og generalsekretær Fritz Bringmann. Endvidere var repræsentanter fra den vesttyske Neuengamme-sammenslutning, vor tjekkoslovakiske broderorganisation ved advokat M. Krecmar, og Danmark var repræsenteret ved Landsforeningens sekretær Niels Otto Køster.

Niels Otto Køster

Illegale blade går i opløsning

Praktisk talt uvurderlige illegale blade fra besættelsesårene er ved langsomt at gå i opløsning, siger forvalter ved Det kongelige Bibliotek, Helge Tøndesen.

Dårligt papir og tryksværte gør det umuligt for Det kongelige Bibliotek at bevare de illegale udgivelser. Ofte blev de fremstillet under meget vanskelige forhold f.eks. i kolonihavehuse, oplyser Helge Tøndesen.

Han giver et eksempel på papirkvaliteten fra nogle udgivelser i Århus-området, hvor modstandsfolkene fik fat på et parti papir fra Gartnernes Salgsorganisation, der var beregnet til indpakning af tomater.

- Vi er ved at mikrofotografere samlingen, siger forvalteren, og fortsætter: - Foreløbig har vi klaret alle aviser fra perioden, men vi mangler bevillinger til at færdiggøre fotograferingen af pjecer og andet. Det kan gøres for et beløb på under en halv million kroner.

Mågasin

Kongens Nytorv: Tlf. (01) 11 44 33

Lyngby: Tlf. (02) 88 44 33 - Rodovre: Tlf. (01) 70 44 33

MagasinBO, Lyngby Storcenter: (02) 87 70 22.

Århus: Tlf. (06) 12 33 00 - Odense: Tlf. (09) 11 92 11

POLYSTYRENSKUM ISOLERINGSMATERIALER

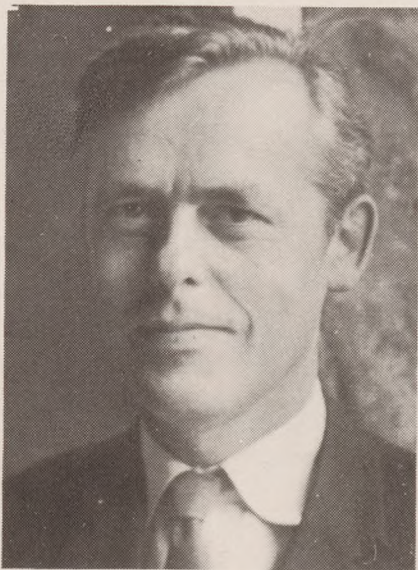
SUNDOLITT

RUGMARKEN 12 - 3520 FARUM - TLF. 02-95 35 11

ÅRHUS AFD. TLF. 06-12 10 88

ET LIV I DANSK PRESSES TJENESTE

Redaktør Johs. Rasmussen, Vejle, fortæller om kampen for at skabe illegale blade og om kammeraterne, han delte lod og kår med.

Fredag den 18. februar fylder redaktør Johs. Rasmussen, Vejle, 60.

Han har gennem flere år tilført vort blad Pigtraad særdeles værdifuldt stof gennem en række artikler, bygget over samtaler med folk - især i Jylland - der var med til at skabe den danske modstandsbevægelse.

Hans stofområde ved Vejle Amts Folkeblad har gennem de sidste 13-14 år været TV, teater i trekantbyerne samt i Odense og Århus, bøger og kunst.

Gennem egne oplevelser og gennem sit ægteskab med den unge Randers-defek-

trice Helle Iversen, datter af dyrlæge Albert Carlo Iversen, Spentrup - en af de 8 henrettede i Hvidsten-gruppen - har han en så stærk binding til modstandsbevægelsen, at det ofte præger hans stofvalg og stofbehandling. Han skriver med den helt dybe indlevning.

Han var gennem 12 år ansat på Randers Amtsavis, og siden 1959 har han været tilknyttet Vejle Amts Folkeblad.

National stolthed gjorde ham illegal

Han er repræsentant for det helt unge slægtled, der af nationale grunde blev aktive, da de fremmede i landet under okkupationen, gang på gang i de fem år forsøgte at germanisere os.

Johs. Rasmussen er født i Kagerup i Nordsjælland af gammel nordsjællandsk landbo- og kulsvierværdslægt. Han fik sin skolegang og senere sin uddannelse i København.

Han kom tidligt med i Fri Presse, da det kom som duplikeret. Det blev stiftet af nuværende pressesekretær i Postvæsenet, Gert Hammerby, og da han flygtede til Sverige, førtes bladet videre bl.a. sammen med ingeniør Carl Alfr. Nielsen, der nu hviler i Mindelunden. Bladet blev efterhånden trykt, og forfatteren, journalisten, nu direktør for Det ny Teater, dengang Politikens Dråben, Knud Poulsen, var med i ledelsen.

- Men du fortsatte i den illegale bladverden...

- Ja. Vi var nogle fyre, som startede vort eget lille nye blad, Dybbøl Posten, og her startede jeg lidt Sydslesvigdebat i illegale kredse. Jeg ville have Sydslesvig hjem.

Jeg var som 14-15 årig medlem af KU i København og husker tydeligt slagsmålene mellem DSU og ungtkommunisterne på Blågårds Plads, Christianshavns Torv og på Frederiksberg ved Gimle. Siden blev jeg mere Dansk Samling-mand. Vi holdt til i Vanløse, og vi havde en del aktioner af forskellig slags.

Blandt vore kammerater husker jeg bl.a. Rudolf Kruse, der var en direkte efterkommer af den berømte fisker Lars Kruse fra Skagen, også den nuværende administrerende direktør for Løgo i Billund. Desuden brødrene Kai og Knud Olsen, Jydeholmen i Vanløse, der i dag er direktører for blad- og importagentur Dansk Centralagentur, en slags pendant til Bladkompagniet, og der var mange andre, unge som ældre, nogle med penge og husly, andre med i forreste række i aktionerne.

Arresteret to gange

- Og så blev du taget?

- To gange gik det galt. Første gang blev jeg taget af dansk politi. Vi var nogle stykker, som ville til Sverige en vinteraften i mørket den 20. jan. 1943. En af kammeraterne havde med støtte hjemmefra købt en båd, og planen var så, at vi 5-6 mand skulle ro den over, men vi blev snuppet af et par reservebetjente med schæferhunde. Det blev til 4 måneder rundt i Politigården, Vestre Fængsel og Blegdammens arrest.

Men to år efter gik det galt igen. Jeg arbejdede nu med Dybbøl Posten ude i

Aut. EL-installatør **GUNNAR NOESGAARD**

Frydensbergvej 24 - 3660 Stenløse
Telefon (03) 17 01 60

Husum på Smørumvej i København. Der var desværre herude en del stikkere og Hipofolk, og den 9. februar 45 var vi nogle stykker, der blev overrumplet. Jeg fik 3-4 skudsår, i lysken, i brystet, på hagen og i højre arm. En times tid forinden blev en af husets voksne sønner skudt under flugtforsøg ud ad vinduet på husets bagside, en halvhøj bungalow.

Jeg kom på tyskernes lazaret på den afdeling, de havde taget af Frederiksberg Hospital på Nylandsvej. Desværre kom der flere til, da tyskerne havde fundet nogle lister over folk, både i København og rundt i landet. Tyskerne havde også fundet nogle kopier, vi havde sendt ledelsen i København over nogle af vore aktioner.

Samme aften blev jeg overført til en såkaldt sygecelle i Vestre Fængsels tyske afdeling, men trods min dårlige tilstand blev jeg kraftigt forhort den første tid. De truede med at sprænge min mors hus i luften ude i Brønshøj. En del af de anholdte fik godt med bank, bl.a. fordi de nægtede at kende mig.

Køreturen København-Frøslev varede tre døgn

- Du kom så til Frøslev...

- Det skete omkring påske 45. De begyndte at kalde os ud af cellerne kl. 15-16 om eftermiddagen, og kl. 2 om natten gik det så i prærievogne til godsbanegården. Turen til Frøslev varede tre døgn, da vi ustandselig måtte stoppe for tyske lazarettog til Danmark, troppe- og forsyningsstog o.l.

Vi var 268 fanger i... så vidt jeg husker... 6 vogne. Ja, og så var der 4-5 piger, som havde den »ære« at sidde i en kupé et sted hos de tyske vagter. Vi dækkede jo en transport af 25 ammunitionsvogne. De kom fra Norge/Sverige og skulle føres til Tyskland.

Den 5. maj var jeg så fri igen, og jeg oplevede en fredssommer, hvor jeg var rigtig sløj, idet jeg bl.a. led af gulsot. Jeg kom derfor på rekreation i Pixbo ved Gøteborg og i Kirsten Lauritzens hjem i Dronningmølle.

- Du fortsatte så i den legale bladverden?

- Først som journalistelev ved Østsjællands Folkeblad i Køge, siden maj 47 på Randers Amtsavis, til jeg i 59 kom til Vejle Amts Folkeblad, først i Børkop, siden i Vejle. Journalistik er og bliver mit liv.

Johs. Fosmark

FRA REDAKTIONEN

Også en julehilsen

Fra en lille julehilsen kunne det være fristende at bringe et lille pluk: ...endnu engang tak for ferien på Kegnæs fra mine børn, børnebørn, mutter og mig. Vi var 11 dernede.

Brevet er fra R.H., der bor lige i nærheden af København med al dens larm og støv, og vel også derfor har opholdet på Kegnæs været en særlig oplevelse.

De runde dage

En læser fra Nordjylland: ... for øvrigt fyldte jeg rundt den 26. ... men jeg var ikke nævnet i Pigtraad... jeg er nok ikke fin nok...

Svar: Rubrikken Runde dage bringer de fødselsdage, runde som halvrunde, vi får fra de forskellige fangeforeninger. Det går til på den måde, at kassereren eller en anden ud fra medlemskartoteket skriver en liste, som vi bringer i bladet.

I lang tid blev listerne sammenarbejdet, men i den senere tid bringes »dagene« som meddelelser fra klubberne. Flere har været glade for nyordningen, selv om den jo medfører, at nogle nævnes mere end én gang, hvis man er medlem af flere fangeforeninger.

At være fin nok til at komme med betydelig indsats, at man har ydet en aktiv indsats mod nazismen under okkupationen til gavn for Danmark.

GAVER

Vi er glade for at få girohilsener, for vi har brug for penge til fondens virksomhed. Især er girogaver et kontant bevis for, at vi har gjort gavn, og at man påskønner vor indsats.

Man har nu og da stillet os det spørgsmål: Hvordan sender man penge til Kammeraternes Hjælpefond?

Nogle gange er der tale om tildeling af et legat, andre gange har det været kammerater, der har været glade for et ophold på fondens feriehjem på Kegnæs.

Fondens girokonto for gaver er nr. 6 45 30 58, og adressen er:

Kammeraternes Hjælpefond

Kassereren: Olav Holst

Bengtassevej 6

2900 Hellerup.

Checks kan også sendes til denne adresse.

Bladet og fonden

I løbet af januar måned kunne vi byde 38 nye medlemmer og abonnenter velkommen.

Der er plads til flere.

Bør suspenderes

I »Griniposten« (Oslo) skriver formanden, civilingeniør Leif Nordstrand, bl.a.:

Retten har talt. Lektor Olav Hoas ved Stokmarknes gymnas er i Vesterålen herredsrett kjent skyldig etter straffelovens § 135 som setter straff for den som fremkommer med rasediskriminerende uttalelser offentlig.

I utgangspunktet dreide det seg om uttalelser av ham i intervjuer med Verdens Gang og Dagbladet, hvor han hevdet at beretningene om nazismens bruk av gasskamre mot jødene var påvist å være det rene oppspinn, men erklærte samtidig at det fremtidig kunne bli nødvendig å ta i bruk slike utryddelsesmidler mot »rasefremmede« elementer når verden blir overbefolket.

Videre hevdet han at kommende generasjoner av vårt folk sto i fare for å bli kvalitetsmessig forringet, hvis vi ikke kvittet oss med alle »rasefremmede« befolkningselementer, herunder jødene, og at de, dersom de ikke emigrerer frivillig, burde isoleres i egne områder. (Han var forsiktig nok til ikke å bruke uttrykk som ghetto eller konsentrasjonsleir.)

Retten var, som sagt, enig med påtalemyndigheten i at disse uttalelsene var lovstridige, idet de utsatte de norske jøder for forhånelse, hat og ringeakt. Retten fastslo samtidig at han hadde overtrådt Grunnlovens grenser for ytringsfrihet (§ 100), og at han hadde handlet klart forsetlig. Dommen lød på 120 dagers fengsel betinget, med en prøvetid på 2 år. Han ble videre dømt til en bot på kr. 5000,- subsidiært 30 dager fengsel samt å betale kr. 500,- i saksomkostninger.

Han slutter med følgende appell:

Etter vår forenings mening haster det derfor med å fjerne denne nazismittelkilde fra skolemiljøet. Det er i vår tid vanskelig nok for barn og ungdom å finne frem til de riktige livsverdier.

Det nye Ryvangen

Det var vældig interessant i sidste nummer af vort blad Pigtraad at læse artiklen om det nye Ryvangen og at se tegningen over, hvordan det hele vil blive derude på den plet, som alle danske modstandsfolk føler er deres.

To af mine nære venner og kammerater, Helge Ove Jensen og Gunnar Mogens Dahl, hviler begge derude.

Men der stod ikke noget om arkitektens navn. Hvem er det?

Og samtidig spekulerer man over, hvor stort et areal, Ryvangen egentlig spænder over, og hvor stort det hele vil blive i fremtiden.

Må vi i næste nummer høre lidt om dette?

Og så ønsker jeg et godt nytår for vort blad og for vore kammerater.

C. Berger Nielsen
tidligere Vestre Fængsels Tyske afd.,
Langelandsvej 15, 4. th., 2000 København F.

SVAR: Havearkitekterne er Edith og Ole Nørgård, der har tegnestuer Vodroffsvej 50 B, København.

Mindelundens oprindelige areal er 17.500 kvadratmeter. Det samlede areal bliver omkring 10 tønder land.

Feriemuligheder

Medlemmer spørger somme tider om, hvilke feriemuligheder der findes for tidligere fanger og modstandsfolk, når familiens medlemmer skal følges ad.

Foreningsformand

Svar: Der er følgende tre, som vi nævner i alfabetisk orden:

Huset på Anholt. Det ejes af staten, men administreres af De erhvervshæmmede. Adressen er: 4.-maj-huset, Anholt Havn, 8592 Anholt By.

Man kommer dertil over Grenå og tager med færgen. Huset ligger 150 m fra færgeløbet. Man kan også tage dertil med taxify fra Skovlunde.

Pris 185 kr. for hver person.

Der findes 12 senge med sengetøj. Der er køkkengrej. Fælles opholdsstue med TV. Der er fiskemuligheder. Mønttelefon. Bil er overflødig, da turen øen rundt blot er på 24,7 km. Man laver selv mad. Da huset er grundmuret, kan det bruges hele året.

Der medbringes sengelinned, håndklæder og viskestykker.

Henvendelse kan rettes til: Alfred Bertelsen, Fuglebakkevej 130, 8210 Århus V. Tlf. (06)16 63 18. Medlemmer af De Erhvervshæmmede betaler 75 kr. pr. uge pr. seng pr. gæst. Ikke-medlemmer 100 kr.

Kegnæs. Ejers af Kammeraternes Hjælpefond.

Adressen er: Kammeraternes Hjælpefonds feriehus, Kegnæs, 6474 Skovby, Als. (Ved Flensborg Fjord.)

Man kommer dertil enten over Sønderborg eller over Bøjden-Fynshav.

Der findes 4 soveværelser, 2 nederunder og 2 ovenpå. Huset har stråtag og ret stor have, nær badestrand. Der er 7 senge med dyner. Der er plads til at slå drømmesenge op. Der har somme tider været familier på 11 i feriehuset. Huset stilles til rådighed for én familie ad gangen. Hvis to familier ønsker at følges ad, er de velkomne til det, men de to familier må selv finde hinanden. Der er dagligstue og moderniseret køkken. Der er TV. Man laver selv mad.

Der medbringes sengelinned, håndklæder og viskestykker.

Henvendelse rettes til: Johannes Fosmark, Chr. Winthers Vej 1, 8600 Silkeborg. Feriehuset stilles gratis til rådighed, men man er velkomne til at sende fondens kasserer et beløb, der dækker udgifterne til el. Huset er el-opvarmet og kan bruges hele året, da det er grundmuret.

Nors Hovedgaard. Selvejende institution, grundlagt af tidligere fanger fra Neuengamme.

Postadresse: Nors Hovedgaard, Bakken 10, Nors, 7700 Thisted. Tlf. (07)98 11 95.

Der findes senge og køkken med køkkengrej. Man laver selv mad. Der er 3 opholdsstuer og plads til 11-12 personer ad gangen. Der er desuden plads til camping. Huset er grundmuret og kan anvendes hele året.

Der medbringes sengelinned. Der betales 150 kr. pr. gæst pr. seng pr. uge.

Henvendelse kan rettes til: Alex Binneballe, Bakken 10, Nors, 7700 Thisted. (07)98 11 95.

Fra tænkeboksen...

Undermåleren tvivler aldrig på sin egen ufejlbarlighed, geniet derimod ofte.

En diskussion er en udveksling af meninger, et skænderi en udveksling af meningsløshed.

Irma

Foreningerne

Fangestævnet 1977

Tilrettelæggelsen af årets fangestævne på Vester Vedsted Ungdomsskole den 20.-22. maj begynder nu at tage form. Stævneudvalget har været på åstedet, hvor vi fik en meget venlig modtagelse af forstander La Cour og hans familie, som viste os rundt på skolen, der ligger meget smukt, omkranset af graner og buske.

Når vi ankommer til maj, vil skolen forhåbentlig fremtræde lige så tiltalende i forårets lysegrønne pragt, og der bliver rig lejlighed til at tage solbad (hvis vejrguderne tillader det), så tag under alle omstændigheder badedragten med, der er bl.a. indendørsswimmingpool.

Bliver vejret dertil, kan man spadserer en dejlig tur ned til digerene ved Vadehavet, som ligger ca. 1 km fra skolen. Det er en meget smuk natur med et evigt skiftende landskab, snart land, snart hav. De gamle i Vester Vedsted fortæller om den store stormflod i 1923, hvor vandet gik helt op til skolen, som man sejlede rundt om i en fladbundet båd. Det var, før havdiget blev bygget.

Jo, der bliver meget at se og opleve, og så den skønne middelalderby, Ribe, med dets mange historiske minder vil I få at se. I programmet om lørdagen har vi lagt en udflugt med den berømte »Havtraktor«, eller postvognen, som den også kaldes, til den skønne lille Mandø, som man kører til over havdiget gennem Vadehavet, vel nok Danmarks mest særprægede landevej.

For søndag formiddag arbejder vi i øjeblikket med en plan, der giver flere muligheder for deltagerne at vælge imellem. Sight-seeing i selve Ribe for dem, der ikke kender byen, og for dem, der kan huske at tage passet med, vil vi lave en tur til grænsen ved Tønder, hvor der kan blive lejlighed til at shoppe.

---Vil I opleve noget af alt dette, så tag en rask beslutning og meld jer til årets fangestævne. Stævneudvalget, som består af Gerda Rigensborg, Helge Brinch Nielsen, Walther Christiansen og Solveig Skjøtt, glæder sig meget til at hygge om jer, så møder I selv op med et godt humør, vil vi bestræbe os på, at dette års fangestævne skal blive lige så godt som sidste års ved Kobæk Strand.

Skriv nu hurtigt tilmeldingsblanketten under og send den af sted, det er jo lette-

re for os, hvis vi så tidligt som muligt ved, hvor mange vi skal sørge for. Læg i øvrigt mærke til den fantastisk billige pris, vi kan lave det for i år, så bl.a. af den grund skulle der blive mulighed for, at mange vil deltage for at genopfriske kammeratskabet mellem landsdelene. Lad os mødes i den samme ånd og med de samme kammeratlige og venskabelige følelser, som bandt os sammen under de 5 sværeste år i vort liv. Gør vi det, skal vi nok få et godt stævne.

Der vil blive mulighed for fællesrejser med tog fra: Århus, Aalborg, Fredericia, Odense og København fredag den 20. maj. Tidspunkterne vil vi bringe i næste nummer. Vi vil dog opfordre så mange som muligt, der selv kører i bil til at tage et par kammerater med. Vel mødt til Sammenslutningens Fangestævne 1977.

På stævneudvalgets vegne
S. Skjøtt

Stævneprogram:

Ankomst fredag d. 20/5 kl. 16-17, derefter indkvartering.

Kl. 18,00 Middag, 2 retter.

Kl. 20,00 kammeratskabsaften.

Lørdag:

Kl. 8,00-8,50: Morgenmad.

Kl. 9,00: »Traktortur til Mandø«.

Kl. 13,00 Frokost.

Kl. 15,00 Eftermiddagskaffe.

Kl. 18,00 Festmiddag. Velkomstdrink, forret m/ 1 glas sherry, hovedret m/ 1/2 rødvin eller hvidvin, dessert m/ 1 glas portvin, mocca. Derefter danser vi til levende musik. Fin underholdning og flere overraskelser.

Søndag:

Kl. 8,00-9,00: Morgenmad.

Kl. 9,30: Sight-seeing i Ribe eller

tur til grænsen ved Tønder (*husk pas!*)

Kl. 12,00: Frokost.

Kl. 14,00-15,00: Afrejse.

Pris alt iberegnet: Kr. 285,00 for hele stævnet. For kammerater, der *kun* vil deltage i festmiddagen lørdag aften: Pris kr. 50,00.

Tilmelding til FANGESTÆVNET 1977
i Vester Vedsted ungdomsskole 20-22. maj

Navn: _____

Ledsager: _____

Adresse: _____

Postnr. og by: _____

Forudbetalt på giro nr. 5 11 79 17

Forudbetalt ved check:

Depositum kr. 85,00 som bedes indbetalt
sammen med tilmeldingen senest d. 15/4.

Kører selv: Ønsker fællesrejse:

Sendes til Sammenslutningens kasserer,
Bernt Johannesson, Kongshvilevej 20,
2800 Lyngby.

Undertegnede ønsker kun at del-
tage i festaftenen lørdag d. 21/5.

Navn: _____

Ledsager: _____

Adresse: _____

Postnr. og by: _____

Denne tilmelding bedes sendt til: Solveig
Skjøtt, Ibstrupvej 25, 2820 Gentofte, tlf.
(01) 65 71 87, senest 30. april

Glarmester Diderichsen
Amager Landevej 47
2770 Kastrup

Neuengammeforeningens nytårshilsen bringer dette billede:

I anledning af Dansk Røde Kors' 100 års dag den 27. april 1976 overrakte Landsforeningen af kz-fanger fra Neuengamme sin æresstauette til den jubilerende organisation. På billedet ses Dansk Røde Kors daværende præsident, professor, dr. med. Erik Husfeldt og landsforeningens formand Holger Grome ved den højtidelige overrækkelse. I forbindelse med 100 års dagen overræktes også et kontant beløb til Dansk Røde Kors, indsamlet blandt medlemmer.

Sammenslutningen

Theresienstadt-aften

Ved sammenslutningens kammeratskabsaften i november i Italiensalen medvirkede Theresienstadtforeningen med underholdningen.

Leo Gurrewitsch viste tegninger og lysbilleder fra koncentrationslejren Theresienstadt og fortalte levende om forskellige oplevelser, han havde haft under opholdet der. Senere underholdt 5 unge jødiske studenter, som havde dannet gruppen »Limonim« med jødiske sange og guitar-spil.

En helt igennem vellykket aften.

Gestapofangerne

Juletur

Gestapofangerens Sjællandsafdeling havde i december en meget vellykket

»jule- og humørbustur« til den idylliske »Skovkro« ved Gyrstinge, hvor man spiste det helt store usandsynlige kolde bord med mange lune retter og diverse kolde snaps til. Humøret var højt hos de mange fremmødte, som morede sig og dansede lige til midnat, hvor »Bussemanden« kaldte os ud for at han kunne transportere selskabet sikkert hjem igen til København.

W. Christiansen,

Juleaften i Ryvangen

Juleaftensdag samledes om eftermiddagen en stor flok for at ære mindet om dem, der hviler i Ryvangen.

Højtideligheden blev levet af oberstløjtnant Børge Jensen. Hjemmeværnsfolk tændte lysene på gravene, og spejdere nedlagde blomster på gravene.

Børge Jensen udtalte, at den tradition, der her var skabt af Landsforeningen Gestapofangerne agtede vi at videreføre så længe, vi levede.

Studentersangforeningen sang »Alle træer står så stille«.

Derefter talte redaktøren af Gestapofangeren, revisor Frode Toft. Hans tale var de rette ord på rette sted.

Han sluttede med at sige:

- Friheden må vi hver dag tænke på og om nødvendigt arbejde for - også for andres frihed end vor egen.

Skal friheden, friheden for frygt, nød og uret, skal trygheden og freden bevares, da må vi, der dengang stod sammen i fællesskab, medvirke til at overvinde gensidig mistro og modvirke uret, nød og undertrykkelse overalt, hvor den findes.

Vi, der overlevede nazismens og krigens rædsler, må sammen med nye generationer, for hvem dette er historie, i fællesskab være med til at sikre og bevare friheden og freden for os selv og for andre.

Derefter sang studentersangerne »Guds fred med vore døde«, og en spejderpige læste Fadervor, hvorefter der som sædvanlig afsluttedes med »Altid frejdig«.

Årsmøde i FV

Frihedskampens Veteraner holdt års-møde søndag den 30. januar i Riddersalen på Frederiksberg Slot.

Dansk Handelsblad

Redaktion og ekspedition:
Fenrisvej 11 . 8230 Aabyhøj
Telefon Århus 06- *15 80 11

Formanden, direktør Svann Seehusen var sygemeldt, hvorfor beretningen blev aflagt af næstformand Erik Thomassen.

Som fortsættelse af sidste års debat om foreningens fremtidige struktur forelå et forslag fremsat af overlærer Børge Wall om tilføjelse til lovenes paragraf 2, nemlig: »at medvirke til fastholdelse og fremme af demokrati, baseret på flertals-system og tredeling af statsmagten«.

Præsidiets ønskede tilføjet til samme paragraf, at FV repræsenterer Verdensforbundet - og i UIRD - den internationale organisation af tidligere modstandsfolk og fanger, endvidere som tilføjelse til paragraf 3, at ægtefæller kan optages som passive medlemmer, såfremt de vedkender sig foreningens formålsparagraf, men passive medlemmer har ikke stemmeret og er ikke valg-bare.

NYTÅRSHILSEN

Amalienborg-klubben, foreningen af politifolk fra den tidligere politivagt på Amalienborg og Sorgenfri Slot har sendt medlemmer og gode venner en lille smuk hilsen gennem sin formand, kriminalassistent Frank Zorn. Den er ledsaget af Hjerteforeningens illustrerede pjece om at passe godt på hjertet, samt endnu en pjece: Bjesken. Sådan laves den. Det er da en varm nytårshilsen.

FRIHEDSMUSEET

Frihedsmuseet har i 1976 haft en stor sæson med besøgsfremgang, og sammenlagt med afdelingen Frøslevlejren nærmer besøgstallet sig nu de 200.000.

På Frihedsmuseet i København har der været 148.119 besøgende, og i Frøslevlejren har besøgstallet været 46.090, dvs. ialt 194.209.

Heraf har der blot været 38.131 med skoler og selskaber, hvoraf de 21.762 alene var i Frøslev.

Hvorfor er der ikke flere skoler, som besøger Frihedsmuseet i København? spørger ledelsen.

DET HAVDE IKKE EN ... MED FODBOLD AT GØRE

Årets sidste foredragsholder i Frihedsmuseet den 29/11 1976 vil den opmærksomme læser selv kunne gætte ved at læse overskriften. Det var selvfølgelig vores

HOKI

KØBMÆND

OG SUPERETTER

TRICA SUPERMARKEDER

OVERALT I
DANMARK

Tapet- og malerverer

Tage Hansen
Nørregade 49
8000 Århus C.
Tlf. (06) 13 22 88

Person Kleins eftf. A/S

Entrepreneurfirma
Mesterloddén 13
2820 Gentofte telf. Ge 54

MØBELHANDLER P. WESTERGÅRD A/S
BREDHØJVEJ 32
8600 SILKEBORG

DÆKKO PRESENNING
KOMPAGNI A/S

Kabbelejevej 32-34 - 2700 Bronshøj

allesammens Gunnar Nu over emnet »Vi filmede under besættelsen«.

Sven Seehusen bød velkommen og benyttede lejligheden til at takke Gunnar Nu for mange års reportager fra Minde- lunden og mindeankret.

Gunnar indledte med at fortælle om sit arbejde ved Dansk Film Journal, der resulterede i, at UFA's repræsentant i Danmark, von Hacke, ønskede et samarbejde, men det blev høfligt afslået. Man var faktisk ikke interesseret i et sådant.

Dette afslag fik UFA's repræsentant til at meddele, at det ville kunne få kedelige følger for Dansk Film Journal, og det fik det også, idet der på et senere tidspunkt blev nægtet journalen tilde- ling af råfilm og benzin, og det blev så enden på Dansk Film Journal.

Derefter fortsatte Gunnar Nu på en både humoristisk og levende måde at fortælle om de besværligheder, som det- te betydningsfulde arbejde det var, med på film at fastholde det, der skete under besættelsen, og som jo senere har vist sig at være af stor historisk betydning.

Og selv om overskriften siger det mod- satte, finder ingen det mærkeligt, at der også sneg sig lidt om fodbold ind i foredraget.

Ubetings en fin, vellykket og værdig afslutning på årets foredragsrække.

ebe

46.000 GÆSTER I FRØSLEVLEJRENS MUSEUM I 1976

Siden Frøslevlejrens Museum åbnede i 1969, har det hvert år haft stigende besøgstal. Det blev også tilfældet i 1976, hvor der blev registreret 46.090 gæster. Det er en fremgang på 6.515 - eller 16 procent - sammenlignet med året før, hvor besøget var 39.575. Det største må- nedlige besøg var i juli, hvor 11.375 fandt vej til den tidligere fangelejr. I det samlede tal indgår skoler, foreninger og andre grupper med 730 hold. Det er 180 flere end i 1975.

De høje besøgstal vidner om stor inter- esse for besættelsestidens historie. Dette understreges yderligere af, at Frøslevlej- ren ligger lidt afsides i udkanten af Frø- slev Plantage, så der sjældent er tale om tilfældige besøg.

Frøslevlejren benyttes fortsat af Civil- forsvaret til depotformål, og flere byg- ninger er blevet istandsat i årets løb. Ho- vedtårnet, som er en del af museet, har

således fået udskiftet en del af trævær- ket, som var tæret af tidens tand.

Museet er lukket i vintermånederne, men skoler og andre grupper kan få ad- gang efter aftale med opsynet, og der er allerede nu anmeldt flere besøg i de kommende måneder.

FORENINGEN FRIHEDS- MUSEETS VENNER

Mandag den 24. januar samledes man for at høre chefredaktør Eigil Steinmetz redegøre for emnet: Illegale nyhedstje- nester og den illegale presses kontakter til udlandet.

Mandag den 14. februar holdt man or- dinær generalforsamling. I forbindelse hermed viste filminstruktør Ingolf Boi- sen sin film om Danmarks besættelse. Den blev optaget af Columbia Broadca- sting System. Den har været vist i USA.

Mandag den 28. februar vistes amatør- film fra besættelsestidens Danmark. Det skete i forbindelse med en indsam- lingskampagne.

Om det fremtidige program kan oplyses, at der den 7. marts vises am- atørfilm om besættelsestidens Danmark.

Mandag den 21. marts får man besøg af et medlem af den norske Linge-Klub-

ben, Bjarne Holth-Larsen. Han for- tæller om den norske modstandsbe- vægelse.

DA YANKEE'RNE KOM

Foreningens årsskrift har denne gang titlen: OSS OG DANMARK med un- dertitlen: Da Yankeeerne kom!

Der fortælles indledningsvis, at års- agen til bogens fremkomst er at finde i det forhold, at mange danskere har sagt, at de vidste, hvad USA foretog sig i Nor- mandiet og i Stillehavet, men havde USA egentlig nogen nær forbindelse med vor modstandsbevægelse?

Det oplyses, at RAF efterhånden var så stærkt involveret i de egentlige krigsop- rationer på fronterne, at de britiske re- sourcer var begyndt at sætte deres spor i utilstrækkelige forsyninger til mod- standsfolkene. Der følger så den meget spændende beretning om USA-eksadri- lernes indsats.

Der redegøres for forskningsarbejdet på museet, og der udtales håbet om, at den projekterede tilbygning til Friheds- museet i nær fremtid må blive en reali- tet. Man nærer tiltro til, at fornuften vil sejre.

Herning Klædefabrik A/S

7400 Herning

A. Rousing

Aut. EL-installatør

Kobmagergade 10

7000 Fredericia

Telf. (05) 92 09 28

POUL KRISTENSEN

Grafisk virksomhed

AAKIRKEBYVEJ 2 . 7400 HERNING

CHRISTENSENS BOGTRYKKERI-BOGBINDERI

BOGTRYKKERGÅRDEN A/S

KIRKEGADE 11 7600 STRUER (07) 85 11 33

Portræt af Børge Outze

TV bragte den 14. oktober en ganske interessant udsendelse om »Lille o« - nærmere betegnet Børge Outze.

Man fik en hel del at vide om hans løbebane som journalist, og man lagde mærke til, at han hele tiden havde følt sig tiltrukket af og i samklang med mennesker, der har en virkelig journalistisk åre.

Han havde meget gerne set en indbydelse til at blive medarbejder ved Politiken, da den blev skabt af mennesker med journalistisk dygtighed - men indbydelsen kom aldrig.

Vejen gik så til Nationaltidende, hvor Jakob Kronika aftvang ham nærmest beundring.

Nogle havde måske af udsendelsen ventet mere om modstandskampen, men Jan Tschernia kørte løbet mere på persontegningen - og det gjorde han nok ret i.

Jernbanesabotagen i Langå

14 dage efter præsenterede Bente Troense sabotagen i Langå.

Hun havde gjort et stort arbejde for at kontakte alle nulevende, der enten havde deltaget eller havde haft sabotagen på nærmeste hold.

Vi fik vist hele historien, og hovedkræfterne var ledende skoleinspektør Ejvind Jacobsen, Aalborg, og overlægen Jørgen Røjel, Fredericia.

Den kontante resultat af sabotagen var, at jernbanebroerne blev slået skæve i fundamenterne, og den ældste bro fra 1862 fik en stor lækage, men nøjagtig en måned efter sabotagen var broerne repareret så tilstrækkeligt, at de tyske troppetransporter fra Norge mod Øst- og Vestfronten kunne fortsættes i fuldt omfang.

Allerede dagen efter aktionen blev to af sabotørerne taget af Gestapo, og bevisgiverne omkring Langåsabotagen førte frem til den første større henrettelse den 2. december 1943.

Den reelle betydning af sabotagen viste sig i første omgang i London, hvor tildelingen af våben og sprængstof til modstandsbevægelsen fandt sted. - Langåsabotagen var medvirkende til at tilkænde give viljen til modstand mod besættelsen, og bl.a. den resulterede i, at Danmark fik tildelt langt større kvantum materiale til modstandsbevægelsen end tidligere.

Udsendelsen forekom overordentlig realitetsbetonet, og det er også nok en rigtig linje at følge.

F-k

Det illegale INFORMATION i bogform

Ved en pressereception i Frihedsmuseet den 29. november præsenterede antikvariatet Richard Levin og Co. et nyt stort bogværk. Det er et optryk af bladet »Information«s illegale numre fra august 1943 til 4. maj 1945.

Frihedsmuseets leder, Jørgen H. Barfod, bød velkommen og udtrykte glæde ved, at museet også kunne bruges ved en sådan lejlighed. Han gav derefter ordet til antikvarboghandler Lars Zachariasen, der har været initiativtager og som sammen med andre arbejder med opgaven.

Værket bliver på 20 store bind, hvoraf 2 vil indeholde navne- og stedregistre, der kommer til at omfatte omkring 25.000 henvisninger. Man begynder udsendelsen af bindene bagfra, da der savnes enkelte af de første blade, som man imidlertid håber vil dukke op efterhånden. Registerne vil blive EDB-behandlet, og båndene deponeres i Frihedsmuseet.

Redaktør Børge Outze fortalte om arbejdet i det illegale nyhedsbureau og bladets betydning ikke blot herhjemme, men også i udlandet, specielt selvfølgelig i England.

Det store værk vil først og fremmest få betydning for historikere og henvender sig også til bibliotekerne.

Olav Holst

Svén Aage Hansen
Avlsbrugervøj 4
7000 Fredericia

Bog om Frikorps Danmark

Erik Aalbæk Jensen: Kridtstregen.
Roman. 349 sider. Pris kr. 92,-. Gyl-dendal.

I 1964 udsendte Aalbæk Jensen romanen »Perleporten« og i 1971 fulgte »Sagen«. Den nylig udkomne »Kridtstregen« hører til samme romanrække, men kan læses ganske uafhængig af de andre bøger.

Kort fortalt handler »Kridtstregen« om de danskere, der blev nazister under Danmarks besættelse. Bogens titel hen-tyder til den skillelinie, der var mellem dem, der var for, og dem, der var mod nazisterne.

Ifølge foofatteren er denne skillelinie som en kridtstreg, der nemt kan over-skrides. Af forskellige grunde, propa-ganda, miljø eller naivitet, kan man blive placeret på den forkerte side uden at kunne overskue følgerne.

Mere end 30 år er gået siden dengang, og nu er det vel muligt at bedømme, hvad der skete uden følelsesbetonede belastninger.

Juridisk set var de officerer og menige, som meldte sig til Frikorps Danmark,

A. HONORÉ OG SØN

Enggaarden
7620 Lemvig

KEN OPVASKEMASKINER FOR STORKØKKENER
BROBYVÆRK - 5672 Broby
KAJ E. NIELSEN (KEN) MASKINFABRIK A/S

ERIK AALBÆK JENSEN
har efter fem års litterær tavshed skrevet en stor roman om danskerne, der trak i tyske uniformer.

nok dækkede af regeringens tilladelse til hvervningen, selv om man burde have vidst, at den handlede under pres.

Frikorps Danmark blev indsat i kampene i Rusland, og bogen skildrer begivenhederne meget dramatisk og med forbløffende sagkundskab. Tabene var store og resterne af Frikorpsset blev trukket tilbage og gjorde derefter vagttjeneste herhjemme, ofte i direkte kamp med modstandsbevægelsen. Overfor deres landsmænd har de mange forbrydelser på samvittigheden.

Bogen har også en advarsel til dagens Danmark, siger forfatteren i et interview i »Hjemmet«. Den voksende uvilje mod politikerne og mistilliden til demokratiet er farlig og kan føre til fremgang for parlamentariske systemer.

Det er en spændende og dygtigt skrevet bog om et emne, der ikke tidligere er blevet behandlet litterært. Og den skal nok give anledning til diskussion.

Handlingen strejfer fængselsophold, Gestapo og Frøslevlejren. Hvornår får vi en skildring af livet i tyske koncentrationslejre, som forfatteren har personligt kendskab til.

Olav Holst

Bogen om en døds-march

På Nationalmuseets forlag udgav lederen af Frøslevlejrens museum, Hans S. Bruun ved årets start bogen: På døds-march gennem Hitlers Tyskland.

Det er jo i sig selv en anerkendelse, at bogen er kommet på dette forlag, og når vi ikke tidligere har anmeldt bogen, skyldes det, at første oplag var udsolgt med det samme. Nu er andet oplag kommet, og derefter har vi modtaget bogen. Den er i smukt udstyr med meget stilig forside. Bogens eneste illustration

bringes på bogens sidste side og er en tegning af 11. SS Baubrigade's døds-march. Det særlige ved bogen er vel også skildringen af denne march.

BAUBRIGADEN fik ganske forfærdelige oplevelser i Soest, og det gentog sig på hele ruten, der sluttede i Ebensee.

Oprindelig bestod brigaden af 505 fanger, deraf 36 danske. Tabene var forfærdende store, men stadig blev der suppleret op med nye fanger.

Bruuns skildring af fangernes oplevelser under de talrige luftangreb på jernbanenettet er forrygende, og selv om jeg har oplevet en del, der ligger på linje med dette, må jeg selv under læsningen sige til mig selv: Tænk, at et menneske kan overleve alt dette!

Bruun oplevede befrielsen i Ebensee. Det var amerikanske tropper, der blev hilst velkommen af fangerne. - Vogterne var for længst flygtet op i bjergene!

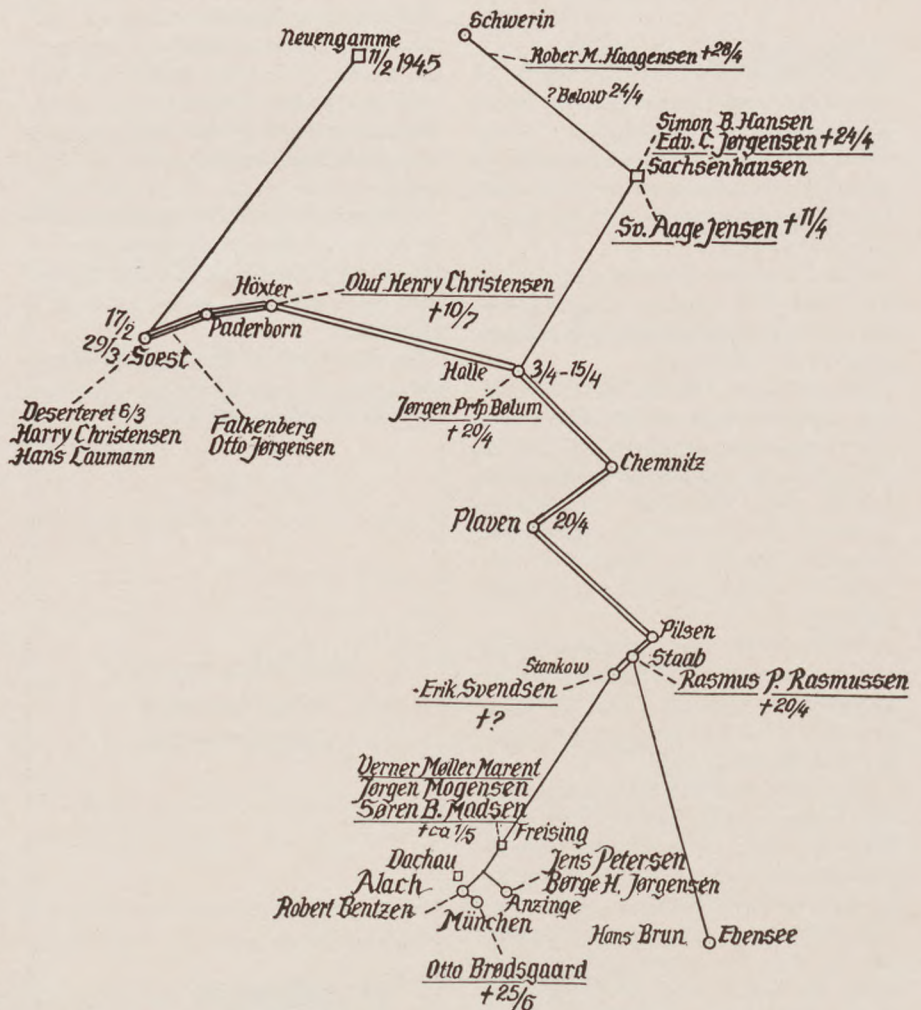
BRUUN tager nu hele året mod skoler og andre, der kommer for at besøge museet i Frøslev. Han er stolt over at kunne oplyse, at der indtil 1. sept. 1976 havde været ikke færre end 35.000 besøgende.

Det er et meget opslidende arbejde at tage mod så mange gæster, men dette, at de kommer, er jo i sig selv en opmuntring for den, der beviste, at han var villig til at ofre livet for at skabe et Danmark med ret til frit at tænke, tro og tale.

Når Bruun har skrevet sin bog, skyldes det, at nogle af gæsterne i Frøslev sagde til ham, at det ikke var rigtigt at vedligeholde det gamle had til Tyskland og tyskerne. Bogen viser, at Bruun ikke har ønsket af bekæmpe Tyskland og tyskerne, men nazismen. —

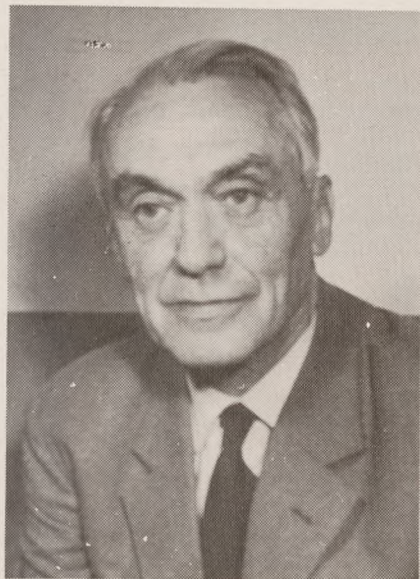
Det har han sagt mange gange — nu foreligger beviset på tryk.

Johannes Fosmark

11. SS Baubrigades rute, evakueringsvej og døds-march. Kortet er udarbejdet umiddelbart efter krigen. Til navnene må føjes, at tre mand døde ved luftangreb i Soest: Palle Hansen, Ejler Johansen og Svend Nicolajsen. Desuden blev efterladt 13 mand i Soest, af hvilke Leif Frederiksen døde efter befrielsen.

MOGENS FOG OM BESÆTTELSESTIDEN

Professor Mogens Fog har nu ydet sit bidrag til besættelsestidens historie ved at udgive en erindringsbog »Efterskrift«. Det er dog ikke alene besættelsestiden, den handler om. Han har også skrevet en fyldig og meget levende skildring af sin barndom og ungdomstid, dels i Århus og dels i København. Han blev student fra Metropolitanskolen og studerede medicin ved Københavns Universitet, og i en ung alder blev han professor og overlæge.

Allerede som ung student sluttede han sig til de mere »radikale« studentergrupper med stærk sympati for kommunismen og var tidligt med i dette partis agitationsarbejde.

Naturligvis fulgte han den almindelige politiske udvikling med største interesse. Han anfægtedes tilsyneladende ikke af Sovjets ikke-angrebspagt med Hitler og havde heller ikke megen sympati for Finland, men udtaler dog, at han heller ikke på dette tidspunkt sympatiserede med russerne.

DA DANMARK BLEV BESAT

i 1940, var han hurtigt med i den begyndende danske modstandsbevægelse og fik kontakt med de forskellige grupper på den front. Det bevirkede, at han måtte gå »under jorden« allerede i dec. 1942.

Man får et udmærket billede af hele modstandsbevægelsen, særligt som den blev oplevet fra hovedledelsens side i København, og i den forbindelse giver

han mange udmærkede karakteristiker af de ledende personligheder og hele det praktiske arbejde. Frihedsrådet, Ringen, Dansk Samling, »Frit Danmark«, kommunisterne og de ledende personer inden for de forskellige modstandsgrupper.

Hans skildring af både personer, begivenheder og arbejdsområder er ganske overordentlig levende fortalt. Det må ganske særligt fremhæves, at han har en fremragende evne til at leve sammen med mennesker af helt andre livsopfattelser og politiske grundsynspunkter end hans egne. Han er ikke hæmmet i de forskelle, der var mellem dem m.h.t. fremtidens Danmark. Han magtede den livskunst at kunne finde frem til det positive, det sympatiske, som kunne binde sammen trods principielle modsætninger, når blot man kunne stå sammen i modstanden mod nazisterne.

Her skal ikke nævnes navne, de er velkendt af alle, der har haft berøring med modstandsbevægelsen og den efterhånden meget omfattende litteratur herom.

Vi får god besked om Frihedsrådets hele virke, om det »faste grund«, de fire store organisationer som nævnt ovenfor.

Hertil kommer forbindelserne med englænderne og deres tillidsmænd her i landet. Vi får god oplysning om Christinas Møllers arbejde, og hertil kommer fremstillingen af forholdet til »de gamle partier« og de militære ledere. Når man selv har nogen erindring om den tid, må man sige, at forf. synes at have ramt rigtigt i den vurdering om disses virkelige holdning til frihedskampen.

Selv slap han jo ikke uden at måtte prøve fangenskab, men kom fri ved Shellhusets brand og fortsatte derefter sit illegale arbejde og var med i tilrettelæggelsen af tiden efter befrielsen.

DET ER EN helt igennem særdeles fængslende bog, meget anbefalelses-

HVORDAN BLIVER MAN ABONNENT?

Ønsker De (du) at blive abonnent på bladet Pigtraad, sker dette lettest ved at indbetale 30 kr. (for et år) til giro 1 00 07 80, Bengtstasvej 6, 2900 Hellerup.

Tidligere fanger bliver medlemmer af fonden. Andre bliver abonnenter på bladet, men årsbeløbet er det samme.

værdig til enhver, der er interesseret i dette stykke Danmarks historie.

Der kunne fremhæves mangfoldige enkeltheder. Men dette får være nok. Læs selv.

Naturligvis er der en del, man i og for sig har andre meninger om, for selvfølgelig er begivenhederne set gennem forf.s øjne, og vi, der har været med i en del af dette stykke historie, vil altid have noget, som vi selv ville fremhæve stærkere eller vurdere på anden vis.

Paul Holt

Mogens Fog: Efterskrift. 1904-45. 324 s. Gyldendal.

NAZI PROCES I USA

New York 28/9: Det amerikanske justitsministerium er parat til at starte retssager mod ni personer, der er mistænkt for at have begået nazistiske krigsforbrydelser under Den anden Verdenskrig, skriver nyhedsmagasinet »Newsweek«.

Alle ni bor i USA, og flere af dem har fået amerikansk statsborgerskab. »Newsweek« oplyser videre, at yderligere 76 personers fortid er ved at blive undersøgt. I sidste måned sendte justitsministeriet fire embedsmænd til Israel for at indsamle bevismateriale og for at få fat på vidner til den forestående retssag mod de ni mistænkte naziforbrydere. Hvis de bliver fundet skyldige, risikerer de at blive frataget deres amerikanske statsborgerskab og sendt ud af landet, oplyser »Newsweek«.

Formodet naziforbryder forsøgte selvmord

BERN 8/12: Den velhavende hollandske kunsthandler Pieter Menten, der er efterlyst i Holland for naziforbrydelser, han skal have begået i Polen under Den anden Verdenskrig, forsøgte at begå selvmord med sovepiller, da han mandag blev anholdt af det schweiziske politi.

Den 77-årige millionær, der på mystisk vis sammen med sin kone forsvandt i sidste måned fra parrets kæmpevilla i nærheden af Amsterdam, netop som politiet stod for at anholde ham, måtte i hast føres til et hospital, men meldtes tirsdag uden for livsfare. Den schweiziske regering vil gennemgå beskyldningerne mod Menten, før hans eventuelle udlevering til de hollandske myndigheder.

Adresseliste:

SAMMENSLUTNINGEN AF DANSKE

FANGER FRA FRIHEDSKAMPEN

1940-45

Fmd.: Oskar Verner, Murergade 10, 2200

Kbn. N(01) 35 50 12

Næstfmd.: H. Grome, Tårnby Torv 24, 2770

Kastrup (01) 50 33 86

Sekr.: P. Nielsen, Bjernedevej 40a, 2700

Brønshøj (01) 74 26 35

Kass.: Bernt Johannesson, Kongshvilevej

20, 2800 Lyngby, giro 5 11 79 17

Bestyrelse: H. Davidsen, Rasmus Bonde

Larsen, Frode Toft, Arnold Jensen, S. Julsgaard

Larsen, Axel Lauritzen, Lillian Olsen,

E. Beermann og Poul Brandt.

BUCHENWALD-KLUBBEN

Fmd.: S. Julsgaard Larsen, Boeslundevej 1,

2700 Brønshøj (01) 71 72 72

Sekr.: H. Andersen, N. Onsgårdsvej 17,

2900 Hellerup (01) HE 1891

Kass.: Johs. Damgård, Herninggade 1,

2100 København Ø (01) ØB 6572 u

Århus: Håkon Thomsen, Søndervangen 20,

8260 Viby J. (06) 14 53 95

Aalborg: G. Hansen, Sønderbro 15, 9000

Aalborg (08) 12 73 63

DACHAU-KLUBBEN

Fmd.: Erik Beermann, Toldbodgade 61,

1253 København K (01) 14 04 31

Næstfmd.: Poul Nielsen, Bjernedevej 40a,

2700 Brønshøj (01) 74 26 35

Kass.: Agner Vennike, Præstelængen 19,

København NV (01) 10 72 60, giro

58 718

Sekr.: Hans Erik Christensen, Haregade 20,

1320 København K (01) 14 91 95

Best.medl.: Otto Laugesen, Dragstrupvej

118, M1, Jølby, 7950 Erslev, Mors

(07) 74 16 64

LANDSFORENINGEN

GESTAPOFANGERNE

Fmd.: Ove Lembcke, Brødregade 19, Ran-

ders (06) 42 51 30

Næstfmd.: Børge Jensen, Vangeledet 76,

2830 Virum (02) 85 00 35

Kass.: Henry Clausen, Strandagergård,

Kulhus, 3630 Jægerspris (03) 33 01 91

Århus-afd.: Tonny Johansen, Trillegårdsvej

30, 8210 Århus V (06) 15 06 46

Randers afd.: O. Lembcke, Brødregade 19,
 8900 Randers (06) 42 51 30.

Sjællands afd.: Solveig Skjøtt, Ibstrupvej 25,

2820 Gentofte (01) 65 71 87

LANDSFORENINGEN

ERHVERVSHÆMMEDE FRA

FRIHEDSKAMPEN

Fmd.: Oskar Verner, Murergade 10, 2200

Kbh. N. (01) 35 50 12

Næstfmd.: Alfr. Bertelsen, Fuglebakkevej

130, 8210 Århus V (06) 16 63 18

Kass.: Anna Strunge, Musvågevej 20, 8210

Århus V (06) 16 98 12

Kbhv. afd.: Kontor: Hulgårdsvej 110, 2400

København NV (01) 19 67 91

Fmd.: R. Bonde Larsen, Marievej 7, 2740

Skovlunde (02) 94 99 04

Esbjerg afd.: H. Thømassen, Torvegade

159, 6700 Esbjerg (05) 12 87 83

Odense afd.: Richard Andersen, Giersing-

vænget 24, 5000 Odense (09) 14 38 27.

Sydfyns afd.: Louis Artell, 5892 Gudbjerg,

Sydfyn (09) 25 15 43

Nordsj. afd.: Ove Laursen, Dyssekilde, Gan-

løse, 2760 Måløv (03) 18 30 46

Aalborg afd.: Johs. Poulsen, Lektorvej 31,

9000 Aalborg (08) 14 30 87

Århus afd.: Alfr. Berthelsen, Fuglebakkevej

130, 8210, Århus V (06) 16 63 18

NEUENGAMME-FORENINGEN

Fmd.: Holger Grome, Tårnby Torv 24, 2770

Kastrup (01) 50 33 86

Næstfmd.: Mogens Petersen, Fæbyvej 87,

Fæby, 4760 Vordingborg (03) 78 54 47

Kass.: Hans Erik Christiansen, Haregade

20, 1320 København K (01) 14 91 95

Sekr.: Niels Otto Köster, Offenbachsvej 27,

2450 København SV (01) 17 24 97

Medlemskort og arkiv: Alex Bindeballe, Bak-

ken 10, Nors, 7700 Thisted

(07) 98 11 95

HORSEROD

Fmd.: Heinrich Davidsen, Kastrupvej 90,

2300 København S (01) 55 34 99

SACHSENHAUSEN-FORENINGEN

Fmd.: Oskar Verner, Murergade 10, 2200

København N (01) 35 50 12

Sekr.: Rasmus Bonde-Larsen, Marievej 7,

2740 Skovlunde (02) 94 99 04

Kass.: Banke Jung-Jensen, Skalbjergrvej 32,

5000 Odense

Esbjerg: Peder Holm, Gefionsalle 4, 6700

Esbjerg (05) 13 02 67

Odense: Evald Lægteskov, Åsumvej 128,

5240 Vollsmose (09) 14 34 15

STUTTHOF-FORENINGEN

Fmd.: Helge Kierulff, Kidhøj 10, 2880 Bag-

sværd (02) 98 11 77

Kass. og sekr.: Einer Berthelsen, Guldborg-

vej 2, 2000 København F (01) FA 8803

THERESIENSTADT-FORENINGEN

Fmd.: Cilla Cohn, Rosenborggade 2, 1130

Kbh. K (01) 13 15 75

Næstfmd.: Max Gritzman, Nr. Søgade 49,

1370 Kbh. K (01) 14 57 37

Næstfmd.: S. Fischermann, C. J. Frands-

sensvej 15, 2400 Kbh. NV

(01) 67 05 76

Sekr.: S. Gritzmann, Engdiget 6, 2610

Rødovre (01) 70 91 21

Kass.: B. Fischermann, C. J. Frandsensvej

15, 2400 Kbh. NV

HANNOVER STÖCKEN

Fmd.: Arnold Jensen, Velhustedvej 5, 6933

Kibæk (07) 19 14 92

Sekr.: Chr. Brønnum, Finlandsvej 15, 9800

Hjørring (08) 92 49 81

Kass.: Axel G. Nielsen, Graven 18, 8700

Horsens (05) 62 60 00

GAVER

Ønsker De (du) at give en gave til Kammera-

ternes Hjælpefond, kan man lettest bruge

giro 6 45 30 58, Bengtasvej 6, 2900

Hellerup.

DE ERHVERVSHÆMMEDE

Adresser i København

Formand: Rasmus Bonde Larsen, Marievej 7, 2740 Skovlunde. (02) 94 99 04.

Næstformand og sekretær: Kai Wadsbach Petersen, Lundeberggårdsvej 228, 2740 Skovlunde. (02) 94 44 92.

Leder af social afd.: Carl Nommels, Kostenborgvej 23, 2650 Hvidovre. (01) 75 00 67.

Medhjælper i social afd.: Lillian Olsen, Tranehavevej 2, 2450 København SV. (01) 21 00 85.

Kasserer: Anders Mogensen, Valbygårdsvej 75, 2500 Valby. (01) 17 59 12.